

Православни хришћански КАТИХИЗИС

за III разред средњих школа

Примљен на конкурс и одобрен за уџбеник од св. архијер. Синода под Син. бр. 1801—29 и на основу мишљења Главног просветног савета под С. бр. 837—29 од 24 јануара 1930 од Министарства просвете С. н. бр. 3801 од 28 Фебруара 1930 год.

саставио
*Протоијезвештер ставрофор
Александар Живановић,
професор на кр. средњим школама у Осијеку.*

Цена 18 Дин.

ОСИЈЕК
ШТАМПАРИЈА АНТУНА РОТА
1934

Православни хришћански КАТИХИЗИС за III разред средњих школа

Примљен на конкурс и одобрен за уџбеник од св. архијер. Синода под Син. бр. 1801—29 и на основу мишљења Главног просветног савета под С. бр. 837—29 од 24 јануара 1930 од Министарства просвете С. н. бр. 3801 од 28 Фебруара 1930 год.

саставио
*Протоијезвитец ставрофор
Александар Живановић,
професор на кр. средњим школама у Осијеку.*

ОСИЈЕК
ШТАМПАРИЈА АНТУНА РОТА
1934

SVEUČILIŠTE
JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
OSIJEK

Broj inventara: 464.021
Signatura:

GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
OSIJEK

871458963

Увод

Питње: Какву ми веру верујем?

Одговор: Ми верујемо православну хришћанску веру.

Пит. Ко нас је научио тој вери?

Одг. Тој нас је вери научио Господ Бог.

П. — Шта нам заповеда наша вера?

О. — Наша нам вера заповеда шта и како да верујемо и како да живимо.

П. — Одакле ћемо то научити?

О. — То ћемо научити из књиге која се зове катехизис.

О катехизису

П. — Каква је књига катехизис?

О. — Катехизис јесте књига која нас учи вољи Божјој, исказаној у Божјем откривењу.

П. — Шта значи реч катехизис?

О. — Катехизис са грчког на српски значи усмена настава.

П. — Зашто је катехизис усмена настава, кад се он штампа у књигу?

О. — У стара хришћанска времена су се крштавали многи одрасли људи. Наша св. Црква је, када су се они пријавили да хоће да постану хришћани, оглашавала или објављивала њихову намеру, а њих је уврштавала у ред т. зв. оглашених. Ти оглашени су имали да дуже или краће време уче хришћанску ве-

ру и да добрим својим животом докажу да хоће да ступе у хришћанство из чистих најра, а не из неких гачуна. Оглашени су добивали од хришћанских свештеника и нарочитих хришћанских веоучитеља усмену поуку у хришћанској вери, па су пуштани и на нека хришћанска богослужења. Они су се до крштења звали *оглашени* (катихумени); њихови учитељи су се по грчком звали катихете, настава, коју су добивали, звала се по грчком катихизис (настава за оглашене).

П. — Зашто је потребно да православни хришћанин изучи катихизис своје Цркве?

О. — Сваки православни хришћанин треба да изучи катихизис своје Цркве, јер ће из њега научити познавати Бога и Његову свету вољу, а то је прва и најсветија дужност сваког човека, особито хришћанина.

П. — Одакле је узето све што је изложено у катихизису?

О. — Све што је у катихизису, узето је из Божјег откривења које је једини извор наше вере.

О Божјем откривењу

П. — Шта је Божје откривење?

О. — Божје откривење јесте све оно што нам је Бог објавио о Себи и Својој светој вољи.

П. — На који је начин дао Бог Своје откривење?

О. — Своје откривење дао нам је Бог на природан и на натприродан начин. Ми се можемо разумом својим и посматрањем природе упознати са силом и величанством Божјим — то је природан начин Божјег откривења. А натприродан је начин, кад сам Бог објављује људима Себе и Своју вољу непосредно.

П. — Кome је Бог дао Своје откривење?

О. — Бог је Своје откривење дао свима људима. Али како сви људи не могу ради грешности и слабости своје посебно примати од Бога Његова откривења, Бог га је објавио преко Својих избраника који се зову весници Божјег откривења.

П. — Ко чува натприродно Божје откривење да се не исквари?

О. — Натприродно Божје откривење чува св. православна Црква.

П. — Како се дели натприродно Божје откривење?

О. — Натприродно Божје откривење се дели на Св предање и Св. писмо.

О Св. предању и Св. писму

П. — Шта је Св. предање?

О. — Св. предање јесте неписана Божја воља која се испрва чувала усменим казивањем од колена на колено, и прелазила од старијих млађима.

П. — Је ли и данас Св. предање незаписано?

О. — Да се не би Св. предање искварило, св. оци хришћанске Цркве су га записали у својим списима, а васељенски и помесни црквени сабори су га утврдили у својим символима, правилима и установама, те њега тако чува цело и неповређено св. православна Црква.

П. — Шта је Св. писмо?

О. — Св. писмо јесте записана вола и наука Божја у књигама које се заједно зову Библија,

П. — Шта је старије, Св. предање или Св. писмо?

О. — Св. предање је старије од Св. писма, јер људи у прастаро доба нису ни знали читати и писати (а има их таквих и данас), те је било потребно поучити их живом речју. Први је Мојсије почeo записивати Божју вољу и науку у књиге Св. писма. И Господ Исус Христос је учио народ живом речју, а тек касније је Његова наука записана.

П. — Зашто је Божја воља записана у Св. писму?

О. — Божја је воља зато записана у Св. писмо, да би се Божје откривење тачно сачувало.

П. — Кад је Божје откривење записано у Св. писму, је ли нам онда и данас потребно и Св. предање?

О. — И данас нам је потребно и Св. предање зато што нису све истине Божјег откривења записа-

не у Св. писму. Има их које се чувају само у Св. предању. Осим тога без Св. предања не би се могла правилно разумети многа места из Св. писма. А предање је још потребно и за правилно и тачно вршење св. тајни и свештених обреда.

О Светом писму посебно

П. — Кад су написане књиге Св. писма?

О. — Књиге Св. писма су написане једне пре, а друге после рођења Христова. Оне прве сачињавају Стари завет, а друге Нови завет.

П. — Шта је Стари завет?

О. — Стари завет јесте стари савез Бога са човеком у коме је Бог дао Своје обећање људима да ће им послати Спаситеља, и спремао људе да достојно приме свога Спаситеља.

П. — Шта је Нови завет?

О. — Нови завет јесте нови савез између Бога и човека у коме је Бог испунио Своје обећање и послao људима Свога јединца Сина за Спаситеља.

П. — Колико има књига у Св. писму?

О. — Стари завет има 22 књиге, а Нови 27 књига.

П. — Ко је написао књиге Св. писма?

О. — Стари завет су написали Богом надахнути људи, пророци, а Нови — св. Христови апостоли и њихови помагачи; зато је цело Св. писмо Божја реч.

П. — Како се деле по садржини књиге Св. писма?

О. — И старозаветне и новозаветне књиге Св. писма деле се на законске, историјске, поучне и пророчке.

П. — Које су књиге Старога завета?

О. — Књиге Старога завета јесу ове:

а) *Законске* књиге Старога завета у којима су закони које је Бог дао израиљском народу преко Мојсија:

1 Књига о постању (Битија),

2 Књига изласка (Исход),

3 Књига левитска (Левит),

4 Књига бројева (Числа),

5 Књига поновљених закона (Второзаконија). Свих

тих пет књига написао је Мојсије, и зато се зову Мојсијеве пегокњиже (по грчком: Пендатеух), а краће се зову Мојсијев закон. Све говоре о чувању и ширењу воље Божје међу људима од постапања света и човека до доласка Израиљаца до обећане земље.

б) *Историјске* књиге Старога завета излажу чување и ширење воље Божје у израиљском народу од смрти Мојсијеве до повратка израиљског народа и вавилонског ропства у њихову земљу, дакле све до оног времена кад се већ првијено долазак Спаситељев на земљу. Те су књиге:

- 6 Књига Исуса Навина,
- 7 Књига о судијама и њен додатак књига о Рути,
- 8 Прва и друга књига о царевима,
- 9 Трећа и четврта књига о царевима,
- 10 Прва и друга књига Дневника,
- 11 Књига Јездрина и Нејемијина,
- 12 Књига о Јестири.

в) *Поучне* књиге Старога завета излажу поуке за праведан живот:

- 13 Књига о Јову,
- 14 Псалми Давидови,
- 15 Приче Соломонове,
- 16 Књига проповедникова,
- 17 Песма над песмама.

г) *Пророчке* књиге Старога завета излажу пророштва о будућим догађајима од којих су најважнија пророштва о доласку, животу и страдању Господа Исуса Христа:

- 18 Књига пророка Исаје,
- 19 Књига пророка Јеремије,
- 20 Књига пророка Језекиља,
- 21 Књига пророка Данила. То су четири велика пророка,

22 Књига дванаест малих пророка (Осиије, Јоја, Амоса, Авдије, Јоне, Михеја, Наума, Авакума, Софоније, Ангеја, Захарије и Малахије).

П. — Које су књиге Новог завета?

О. — *Законске* књиге Новога завета јесу четири јеванђеља:

- 1 Јеванђеље по Матеју,
- 2 Јеванђеље по Марку,
- 3 Јеванђеље по Луки,
- 4 Јевацђеље по Јовану.

П. — Шта значи реч јеванђеље ?

О. — Јеванђеље значи благу или радосну вест о до-
ласку Спаситељеву. Четири јеванђеља садрже у себи опис
живота и рада и науку Господа Исуса Христа. Зато што
говоре о нашем спасењу, називају се блага или радосна
вест. То су најважније књиге и целом Св. писму.

Историјска књига Новога завета јесте :

5 Дела апостолска. И њу је написао св. јеванђе-
лија Лука. Она описује рад св. апостола око ширења
Цркве Христове после вазнесења Господњег.

Лоучне књиге Новога завета излажу поуке за
православно веровање и праведан живот. У тим књи-
гама је протумачена наука Господа Исуса Христа.

То су :

6—12 Седам саборних посланица : једна од Јако-
ва, две од Петра, три од Јована и једна од Јуде. Са-
борне се зову зато, јер су упућене целој Цркви.

13—26 Четрнаест посланица св. апостола Павла :
једна Римљанима, две Коринћанима, једна Галаћанима,
једна Филипљанима, једна Ефесцима, једна Колошани-
ма, две Солуњанима, две Тимофеју, једна Титу, једна
Филимону и једна Јеврејима.

Пророчка књига Новог завета јесте :

27 Откривење св. Јована Богослова (по грчком
Апокалипсис) у коме се описује будућа судбина света
и Цркве Христове.

П. — Има ли осим тих набројених књига у Св.
писму још каквих побожних књига ?

О. — Уз Свето писмо Старога завета штампају
се још неке побожне књиге које нису признане за
књиге Св. писма, али их Црква препоручује за чита-
ње и утврђивање у вери. Такове су : Књига прему-
дрости Соломонове, књига мудраца Сираха, три
књиге Макавејске, књига о побожном Товиту, књига
о Јудити.

П. — На коме су језику неписане књиге Св. писма ?

O. — Књиге старога завета написане су на јеврејском језику, а преведене су у III веку пре Христа на грчки. Новозаветне књиге су написане на грчком језику. Цело Св. писмо је преведено скоро на све језике света. На српски је превео Стари завет Ђура Даничић, а Нови — Вук Ст. Каракић. Ови преводи нису одобрени од Цркве.

P. — Како ваља читати Св. писмо?

O. — Св. писмо ваља читати као Божју реч са побожношћу и са намером да се из њега поучимо, утврдимо у вери и потакнемо на праведан живот.

P. — Смемо ли сами тумачити Св. писмо?

O. — Св. писмо не смемо тумачити сами, него га морамо разумевати и примати онако како је то расхватали св. Црква.

Подела Катихизиса

P. — Зашто нам је дато натприродно Божје откривење?

O. — Натприродно Божје откривење дао нам је Бог, да можемо Бога познати, у Њега право веровати, живети по Његовој светој вољи и тако се спасти.

P. — Шта нам је, дакле, потребно за спасење?

O. — За спасење нам је потребна вера и добра дела.

P. — Може ли се спасти ко не верује?

O. — *Безъ вѣры невозможнѹ оугодити Богѹ* (Без вере није могуће угодити Богу, Јевр. 11, 6), па се није могуће ни спасти.

P. — Може ли се човек спасти ако верује, а нема добрих дела?

O. — Без добрих дела нема спасења, јер ко нема добрих дела, нема ни вере. *Иакоже тѣло безъ душа мертво есть, тако и вѣра безъ дѣла мертвка есть* (Вера без добрих дела је мртва као што је тело без духа мртво. Јак. 2, 26).

P. — Како се дели катихизис?

O. — Катихизис се дели на два дела, на науку о вери и науку о добним делима.

П. — Одакле се можемо научити правој вери ?

О. — Правој се вери можемо научити из симвOLA вере,

П. — Одакле можемо научити како треба чинити добра дела ?

О. — Како треба чинити добра дела, можемо научити из Божјих заповести.

Први део

О вери

П. — Шта је вера?

О. — Вера јесте чврсто убеђење и признавање онога што не видимо као да видимо (Јевр. 11, 1).

П. — Где је укратко изложена цела наша вера?

О. — Цела иаша православна хришћанска вера изложена је укратко у никејско-цариградском символу вере.

П. — Шта значи реч символ?

О. — Реч символ је грчка и значи: знак. По томе се знаку познаје права вера.

П. — Шта излаже символ вере?

О. — Символ вере излаже науку о једном Богу у три лица, о нашем спасењу и будућем животу.

П. — Зашто се овај символ зове никејско-цариградски?

О. — Симбола је било у нашој Цркви више. Данас је у употреби симбол, тј. кратак преглед свега што хришћанин треба да верује, који је састављен на весељенским саборима: првом (у Никеји 325 године) и другоме (у Цариграду 381 године).

П. — Шта су васељенски сабори?

О. — Васељенски сабори јесу скупови епископа, по могућности из целога света, који су одржани да одбране и учврсте праву веру и да пропишу правила за хришћански живот.

П. — Како гласи никејско-цариградски симбол вере?

О. — Никејско-цариградски симбол вере гласи овако:

Словенски:

а. Ње је во једнаго Бога Отца, Вседержитеља, Творца
и земли, вједимо је же вјемъ и невједимо је.

б. И во једнаго Господа Јисуса Христу, Сина Божјега,
единороднаго, иже је је Отца рожденаго прежде вјехъ вјекъ.
Сјекта је свјетла, Бога истинна, је Бога истинна, рожденна,
несотворенна, једносвјетна Отције, имже већ биша.

г. Пасъ ради чељвјекъ и нашегш ради спасења свед-
шаго съ невестъ, и воплотившагоса је Духа Свјата и Марији
Дјеви и вочелогвјечаша.

д. Распљатаго же за ны при Понтијстимъ Пилату, и
страдавша и погребенна.

е. И воскресшаго въ третій денъ по писаниемъ.

з. И возведшаго на небеса и сједаша једеснију Отца.

ж. И паки градијшаго со славою сједити живымъ и мр-
твымъ, Ержке царствије не вједетъ конца.

и. И въ Духа Свјатаго, Господа животворящаго, иже је је
Отца исходашаго, иже со Отцемъ и Сыномъ спокланјема и
еславима, глаголавшаго пророки.

ј. Во једину, свјатву, соборну и апостолску Цркву.

ї. И спомједију једино крећенје во јеставленје грѣховъ.

ја. Часу воскресења мртвихъ.

ји. И жијни вједијшаго вјека. Аминь.

Српски

Верујем у једнога Бога Оца, сведржитеља, створи-
теља неба и земље, и свега што се види и што се не види.

И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божјега,
јединороднога, Који је од Оца рођен пре свих векова,
Који је светлост од светлости, Који је Бог истинити од
Бога истинитога, Који је рођен, не створен, Који је
једносуштан Оцу, кроз Кога је све постало,

Који је ради нас људи и ради нашега спасења си-
шао с небеса и примио тело од Духа Светога и Ма-
рије Дјеве и постао човек,

Који је распет за нас у време Понтијског Пилата,
и страдао и погребен био,

И Који је ускрснуо у трећи дан по писању,

И Који је узишао на небеса и седи с десне стра-
не Оцу,

И Који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, Којега царству неће бити краја.

И у Духа Светога, Господа Који живот даје, Који од Оца изилази, Који се са Оцем и Сином заједно поштује и слави, Који је говорио кроз пророке.

У једну свету, општу и апостолску Цркву.

Исповедам једно крштење за опроштење грехова.

Очекујем ваксрење мртвих.

И живот будућега века. Амин

П. — Шта излаже и како се дели символ вере?

С. — Символ вере излаже науку о једном Богу у три лица, о нашем спасењу и вечном животу, а дели се на дванаест чланова.

Први члан символа вере

О Богу и Његовим својствима

П. — Зашто исповедамо веру у једнога Бога?

О. — Исповедамо да је само један Бог зато, јер нема и не може бити више богова осим Њега. Господ њега наш је Господ једини је једини (Господ Бог наш једини је Бог. Второз. 6, 4).

П. — Можемо ли ми људи потпуно знати Бога?

О. — Потпуно знати Бога и Његову природу не можемо, јер Бог је свејдећи жикет љубитељ (Бог живи у светлости којој се не може присећати. Тим. 6, 16). Зато и не кажемо у символу вере: зnam Бога, него верујем у Бога. Поред тога ми смо грешни, а Бог је савршен и свет, те Га ми не можемо докучити својим ограниченим разумом.

П. — Ако не можемо знати Бога потпуно, можемо ли ипак имати о Њему појма и знања?

О. — Ми зnam Бога и Његова својства утолико, уколико нам је Он то открио и колико је потребно за наше спасење.

П. — Какав је Бог по Својој природи?

О. — Бог је по Својој природи дух, тј. нема тела, те се и не може видети. Господ Христос је рекао: Дух је Бог (Дух је Бог Јов. 4, 24).

П. — Кад Бог нема тела, зашто се у Св. писму спомињу Божје очи да све виде, уши да све чују, рука да је снажна, срце да је добро?

О. — Богу се у Св. писму приписују делови тела човечјег, да се на тај начин лакше схвате Божја својства.

П. — Које су Божја својства?

О. — Божја својства јесу: Бог је вечан, свезнајућ, свемогућ, свуда присутан, неизмењив, премудар, преблаг, најпраћеднији.

П. — Могу ли се набројити сва својства Божја?

О. — Не могу, јер, кад бисмо знали сва Божја својства, онда бисмо знали тачно и Бога, а то је немогуће.

О Св. Тројици

П. — Зашто се у првом члану символа вере исповеда вера у једног Бога Оца?

О. — Вера у једнога Бога Оца исповеда се зато да се нагласи да су у једноме Богу три лица: Бог Отац, Бог Син и Бог Дух Свети. У овоме се чланку говори о Богу Оцу, у другоме се говори о Богу Сину, а у осмоме о Богу Духу Светом.

П. — Откуда знамо да је један Бог у три лица?

О. — Господ Исус Христос је заповедио апостолима: Шедите научите сва људска народе, крестајте их во име Отца и Сина и Светога Духа (*Идите и научите све народе, крстите их у име Оца и Сина и Светога Духа* Мат. 28, 19). Тако су учили и св. апостоли.

П. — Је ли свако Божје лице Бог?

О. — Свако Божје лице јесте прави Бог и сва су лица равна између себе по божанској природи, али ипак нису три Бога, него су сва три лица један Бог.

П. — Како су сједињена три Божја лица у једнога Бога?

О. — Како су сједињена три Божја лица у једнога Бога, не знамо и не можемо знати, јер је то тајна божанства

П. — Има ли какве разлике између божанских лица?

О. — Између божанских лица нема разлике по њиховој природи и божанској моћи, али се разликују између себе као лица личним својствима.

П. — Које су лична својства Божја?

О. — Бог Отац није рођен и не исходи. Бог Син се вечно рађа од Бога Оца. Бог Дух Свети вечно исходи од Бога Оца.

П. — Како видљиво исповедамо веру у једног триличног Бога?

О. — Видљиво исповедамо веру у једнога триличног Бога кад се са три прста десне руке, сложена уједно и равно, крстимо уз изговарање молитвице: *Бо иже Отца и Сына и Святаго Духа. Аминь.*

П. — Како се зову уједно три Божја лица, сједињена у једног Бога?

О. — Један Бог у три лица зове се једним именом Св. Тројица.

П. — Је ли се Св. Тројица када показала видљиво?

О. — Један трилични Бог се показао видљиво о крштењу Господњем, кад се Бог Отац јавио у гласу, Бог Син се као човек крстио у Јордану, а Бог Дух Свети се јавио у облику голуба.

О Божјем промислу

П. — Зашто се Бог у символу вере назива сведржитељ?

О. — Бог је сведржитељ зато, јер Он одржава све у свету Својом мудрошћу и снагом.

П. — Како се зове старање Божје о свету?

О.. — Старање Божје о свету зове се промисао Божји.

П. — За кога се Бог стара?

О. — Бог се стара за сва Своја створења, а особито за човека. Он је рекао: *Ко зирите на птицы небесныя, такъ не скротъ, ни жнѣтъ, ни совирайтъ въ жѣтвицы, и Отецъ вашъ небесный питаетъ ихъ. Не вы ли лучше ихъ есте? (Погледајте на птице небескe, како не сеју, ни-*

ти јњу, ни сабирају у житнице, па Отац ваш не- бесни храни их, — нисте ли ви много претежнији од њих? (Мат. 5, 26).

П. — У чему се види особита брига Божја за человека?

О. — Човека је Бог створио нарочитим актом по Својој слици и прилици, поставио га је на чело свих Својих створења, одмах га је по стварању увео у рај и дао му свако блаженство. После учињеног греха обећао му је, а после и послao, за спаситеља самога Свога јединца Сина да пострада за људско спасење.

П. — Кад се Бог брине за цео свет, како може бити зла у свету?

О. — Зло не долази од Бога, него понајвише од нас самих и наших грехова. Ако Бог пусти на нас кад год какво зло, то нам је оломнена да се поправимо.

П. — Пропада ли човек, ако наиђе на њега несрећа?

О. — Ни у највећој несрећи неће човек пропасти, ако се моли Богу и својим се честитим животом бори против зла.

О Богу створитељу

П. — Зашто символ вере назива Бога створитељем неба и земље?

О. — Бог се зато назива створитељем неба и земље и свега што се види и што се не види, јер све што на свету постоји, створио је Бог. *Бог је створио све што је на небу и на земљи, видљиви и невидљиви. (Бог је створио све што је на небу и на земљи, што се види и што се не види.* Колош. 1, 16).

П. — Из чега је Бог створио свет?

О. — Бог је цео свет створио, тј. начинио га је из ничега Својим свемогућством.

П. — Како се дели свет?

О. — Свет се дели на невидљиви, а то су душе људске и анђели, и на видљиви, а то су сва створења што се виде.

О невидљивом свету

П. — Ко су анђели?

О. — Анђели су Божји створови који се не виде, јер су духови, те немају тела, а обдарени су од Бога јачом вољом и снагом него људи.

П. — Шта значи реч анђео?

О. — Анђео је грчка реч и значи весник. Анђели се зато зову весници, јер је њих Бог створио да Њему служе и да навештавају људима Његову вољу.

П. — Колико има анђела?

О. — Анђела има врло много. Спаситељ је у врту Гетсиманском рекао да би му Отац небески, кад би Га замолио, послao у помоћ више од дванаест легија анђела. Види се то и по томе што је сваком човеку дао Бог његова анђела чувара или хранитеља.

П. — Зашто нам је Бог дао анђела чувара или хранитеља?

О. — Бог нам је дао анђела чувара да нас штити од зла и да се моли Богу за нас.

П. — Докле нас чува наш анђео чувар?

О. — Наш анђео чувар чува нас само дотле док смо добри, а кад чинимо грех, оставља нас.

П. — Јесу ли сви анђели добри?

О. — Све је анђеле створио Бог добрима, али су неки анђели у непослушности отпали од Бога, изгубили милост Његову и постали зли анђели или ѡаволи.

П. — Какво је деловање злих анђела?

О. — Зли анђели навађају људе на зло и увлаче их у беде и несреће.

П. — Могу ли нам зли анђели пакости чинити?

О. — Зли нам анђели могу много пакости чинити, али нас не могу уништити, ако се молимо Богу и своме анђелу чувару.

П. — Јесу ли зли анђели јачи од нашег анђела чувара?

О. — Зли анђели нису јачи од нашега анђела чувара, јер добром анђелу Бог даје снагу да победи ѡавола.

П. — Кад је створен невидљиви свет?

О. — Невидљиви свет је створен пре видљивога.

О видљивом свету

П. — Како је Бог створио видљиви свет?

О. — Видљиви је свет створио Бог из ничега само Својом речју. У почетку је Бог створио небо и земљу. Земља је била неуређена и пуста. А онда је Бог из створене материје уредио свет за шест дана овако: У први дан је створио Бог светлост; у други видљиво небо или ваздух; у трећи је оделио земљу од воде, те постадоше мора, језера и реке, а суха је земља постала плодна, те је Бог заповедио да из земље никне биље, трава и дрвеће; у четврти дан се показало сунце, месец и звезде; у пети дан је створио Бог рибе и птице, а у шести дан створи Бог сухоземне животиње и напослетку човека.

П. — Шта је било после стварања у седми дан?

О. — Седми дан је отпочинуо Бог од Својих дела, да нама људима даде пример да шест дана марљиво радимо, а седми дан да посветимо Богу.

П. — Је ли и човека створио Бог из ничега?

О. — Првоме човеку дао је Бог тело од земље и удухнуо му је бесмртну душу. Тако се сваки човек састоји из тела и душе.

П. — Како је створио Бог човека?

О. — За сва остала бића Бог је само рекао: Нека постану! А за човека се трилични Бог саветовао овако: *Сотворимъ чловѣка по образѣ нашемъ и подобио (Да створимо човека по нашој слици и прилици! (Бит. 1, 26).* И створио је Бог човека по Својој слици.

П. — У чему је у човеку Божја слика и прилика?

О. — Слика и прилика Божја у човеку јесте у души његовој, јер Бог нема тела, па му човек не може ни бити сличан по телу. Слика Божја у човеку (образ Божји) јесу сва својства наше душе: бесмртност, разум, слободна воља, савест и осећаји. А прилику Божју (подобије Божје) стиче човек кад развија

те своје душевне снаге, те још сличнији постаје Богу. Са сликом Божјом се, dakле, сви рађамо, а прилику Божју стичемо сами својим животом.

П. — Ко је био први човек?

О. — Први човек био је Адам, а прву жену, Еву, створио је Бог од ребра Адамова.

П. — Шта су нама Адам и Ева?

О. -- Адам и Ева су наши прародитељи, јер се цео род људски родио од њих.

П. — Зашто је Бог створио човека?

О. — Бог је човека створио, да и човек учествује у Божјем блаженству и да живи у срећи.

П. — Кад ће човек живети у срећи?

О. — Човек ће живети у срећи онда, ако позна Бога и Његову свету вољу, па ако у свему живи по светој Божјој вољи.

П. — Шта исповедамо првим чланом символа вере?

О. — Првим чланом символа вере исповедамо да је један Бог у три лица, да је он створио свет и човека и да се брине за сва Своја створења

Други члан символа вере

О другом лицу св. Тројици, Господу Исусу Христу

П. — Које је друго лице св. Тројице?

О. — Друго лице св. Тројице јесте Син Божји, Господ наш Исус Христос.

П. — Зашто се Он назива Господом?

О. — Син Божји назива се Господом зато, јер је Он као друго лице св. Тројице прави Бог. Бог је Господ. То значи да је Он господар неба и земље и свега што се види и што се не види. Господ је, dakле, Бог Отац, но то никад није нико порицао, зато то није ни метнуто у први члан. Господ је и Бог Син, а то је у другом чланку истакнуто, јер је грешни јеретик Арије некад рекао да Син није Господ. Господ је и Свети Дух, а то је истакнуто у осмом члану, јер је грешни јеретик Македоније некад рекао да Дух Свети није Господ.

П. — Шта значи име Исус?

О. — Исус значи Спаситељ.

П. — Зашто је Син Божји назван Спаситељем?

О. — Син Божји је назван Спаситељем, јер је спасао грешни род људски.

П. — Ко Га је тако назвао?

О. — Архангело Гаврило је рекао преблагословеној Ђеви Марији кад јој је благовестио да ће родити Сина Божјег да му даде име Исус.

П. — Шта значи реч Христос?

О. — Христос значи помазаник.

П. — Зашто је наш Спаситељ назван помазаником?

О. — Помазаници су били у Старом завету прорци, првосвещеници и цареви. Они су помазивањем добивали од Бога благодатне дарове за своју службу. Господ Исус Христос је и као Бог и као човек сједи-нио у Себи све благодатне дарове у највишем степе-ну тако, да је Он највећи пророк, највећи првосвеще-ник и најсилнији цар. Као пророк, првосвещеник и цар Господ Исус Христос је извршио наше спасење. Као пророк дао нам је нов, савршен закон за веру и живот и најпотпуније нас је научио Божјој воли. Као првосвещеник принео је за грехе људске Богу најве-ћу жртву: Себе самога, а као најмоћнији цар, не зе-мальски, него небески, јер Царство Његово није од овога светла (Јов. 18, 36) победио је Својим вакр-сењем и чудесима ћавола, смрт, зло и цели свет, а то све је чинио за наше спасење.

П. — Које је лично својство Бога Сина?

О. — Лично својство Бога Сина јесте, да је Он вечно рођен од Бога Оца а то је тајна за наш људ-ски разум.

П. — Зашто се Господ Исус Христос зове Сином Божјим јединородним?

О. — Господ Исус Христос је Син Божји једино-родни, јер се само Он рађа из природе Божје, и тако је Он прави Бог, светлост од светлости, Бог истини-ти од Бога истинитога и једносуштан са Богом Оцем. *И.* има божанску природу као и Бог Отац. Он није

Божји створ, као што је учио јеретик Арије, него прави Син Божји. Зато је и речено у символу: рођен, не створен.

П. — Шта означују речи у символу: „кроз Кога је све постало“?

О. — Речи „кроз Кога је све постало“ означују да је Син Божји заједно с Богом Оцем и Богом Духом Светим створио цео свет. У Св. писму и црквеним песмама се Син Божји назива Словом Божјим, јер је речју Својом створио Бог свет. А за Сина Божјег каже Св. писмо: *Бесѣ Тѣмъ вѣща и вѣзъ Него ничтоже вѣстъ, еже вѣстъ (Све је кроз Њега постало, и без Њега није ништа постало што је постало.* Јов. 1, 3).

П. — Шта исповедамо другим чланом символа вере?

О. — Другим чланом символа вере исповедамо да је Господ Исус Христос наш Спаситељ, друго лице св. Тројице, да је Он прави Син Божји, рођен из природе Божје, а не створен, и да је кроз Њега све створено.

Трећи члан символа вере

О вавилоћењу Сина Божјег

П. — Је ли нас Господ Исус Христос спасао као Бог?

О. — Божји Син спасао нас је и као Бог и као човек. Он је примио тело човечје од Духа Светога и Марије Дјеве, тј. постао је прави човек, али без греха, а остао је и Бог.

П. — Колико, према томе, има природа Господ Исус Христос?

О. — Господ Исус Христос има две природе: божанску и човечанску. Као Син Божји Он је прави Бог што је за Њега посведочио и Бог Отац: *Сынъ мой возлюбленный (Ово је Син Мој премили.* Мат. 3, 17), а као човек се родио од преблагословене Дјеве Марије, живео као човек са свим људским потребама, и најпосле умро као човек. Божанска и човечанска природа су сједињене у Господу Исусу Христу у једну личност, и зато се Он зове Богочовек. Као што Хри-

стос има божанску и човечанску природу, тако Он има и две воље: божанску и човечанску

П. — Кад је преблагословена Џева Марија рођала Бога у човечјем телу, шта је она?

О. — Преблагословена Џева Марија јесте мати Божја или Богородица Она се назива Приснодјева, а то значи увек девојка, јер је чудесним начином родила Сина Божјег и остала девојка и после рођења Сина Божјег.

П. — Како ми поштујемо Мајку Божју?

О. — Мајку Божју поштујемо више од свих људи и више од анђела: као часнију од херувима и славнију од серафима. Њој се молимо као нашој највећој заступници пред Богом

П. — Шта означују символске речи „воплотив шагосја“ и „вочеловјечасја“?

О. — „Плот“ са словенског на српски значи тело Воплотившагосја означава да је Син Божји примио на себе тело човечје, а вочеловјечасја значи да је у свему постао прави човек са човечјом душом и телом.

П. — Има ли какве разлике између човечанске природе Христове и наше?

О. — Разлика између Христове човечанске природе и наше јесте само у томе што је Господ Христос без греха. Његова божанска природа је осветила човечанску.

П. — Зашто се Син Божји сишао на земљу и ваплотио?

О. — Син се Божји ваплотио ради нас људи и ради нашега спасења, тј. да нас људе спасе од греха и његових последица.

О Господу Јисусу Христу као нашем Спаситељу

П. — Шта је грех?

О. — Γρῆκος εστὶν κακόκοιη (Грех јесте безакоње). Јов. 3, 4), тј. све што је против Божјега закона.

П. — Откад је почeo грех у свету?

О. — Прво су згрешили Богу неки анђели и отпали од Њега. А међу људима је грех почeo после стварања човека. Наши прародитељи, заведени од ѡавола, згрешили су у рају, јер су постали Богу не послушни.

П. — Како се зове тај грех?

О. — Грех, који су учинили наши прародитељи, зове се прародитељски грех.

П. — У чему се састоји прародитељски грех?

О. — Наши прародитељи су постали Богу непослушни, јер нису послушали Божју заповест да не једу плода са дрвета познања добра и зла.

П. — Какве су последице прародитељског греха?

О. — Прародитељски грех је навео на људе патње и смрт, а прелази као наследан на цело човечанство.

П. — Какве има смрти?

О. — Смрт је телесна и душевна. Телесна је кад душа остави тело, а душевна је смрт кад душа изгуби милост Божју, те је осуђена да живи у грижи савести и мукама.

П. — Зашто прародитељски грех прелази као кужна зараза на цело човечанство?

О. — Прародитељски грех је зато наследан, јер смо ми сви постали од Адама и Еве. Наши прародитељи су грехом повредили своју природу, и та грешна природа могла је родити само исто такво, тј. грехом заражено, потомство.

П. — Је ли Бог сасвим одбацио наше прародитеље ради њихова греха?

О. — Бог није сасвим одбацио наше прародитеље као зле анђеле, јер су Адам и Ева признали свој грех и покајали се. Зато им је Бог одмах после изречене казне обећао да ће им послати Спаситеља. Бог је рекао: *Поштомак женин* (тј. Господ Исус Христос) *ће стати на главу змији* (Бит. 3, 15).

П. — Зашто је Бог обећао људима Спаситеља?

О. — Бог је обећао људима Спаситеља зато да не падну у очајање, него да се одржавају у добру надом и вером у Спаситеља Који ће доћи.

П — Колико су људи дуго чекали на Спаситељев долазак?

О. — Преко 5500 година очекивали су људи долазак Спаситељев, а за то их је време спремао Бог да Спаситеља достојно дочекају тим, што им је понављао обећање о Спаситељу и дао им синајски закон за путовођу у вери и животу.

П. — Преко кога је Бог понављао обећање о Спаситељу?

О. — Бог је понављао Своје обећање о Спаситељу преко Својих избраника, весника Свога откривења. Аврама, Исака, Јакова, Јосифа, Мојсија, цара Давида и преко пророка. Што се више приближавао долазак Спаситељев, све су га јасније пророци претсказивали, па су унапред верно оцртали чак и поједине прилике из живота Спаситељева: племе, место, време, страдања, смрт, вакрсење итд.

П. — Чим нас је спасао Господ Иисус Христос?

О. — Господ Иисус Христос нас је спасао Својим тешким, мучним животом Својом светом науком, смрћу и вакрсењем.

П. — Шта исповедамо трећим чланом символа вере?

О. — Трећим чланом символа вере исповедамо да је Син Божји постао човек ради нашег спасења.

Четврти члан символа вере

О страдању и смрти Господа Иисуса Христа?

П. — Јесу ли људи достојно дочекали Спаситеља кад је дошао?

О. — Нису. Мало је њих пристало уз Њега, и Он је имао да међу људима непрестано страда, док није најпосле и живот Свој за људе на крсту жртвовао. Тек после смрти Његове и вакрсења људи су Га упознали и разумели Његову науку.

П. — Ко је осудио на смрт Господа Иисуса Христа?

О. — Господа Иисуса Христа су осудили на крсну смрт и убили јудејски књижевници и старешине, а осуду

њихову је потврдио Пилат, намесник римског цара у Јudeji.

П. — Зашто су јудејски књижевници и старешине осудили на смрт Господа Исуса Христа?

О. — Јудејски књижевници и старешине су осудили Господа Исуса Христа на смрт из зависти и мржње, јер је Он јавно корео њихов рђав живот, а Његова је наука потиснула њихову.

П. — Зашто је Пилат потврдио њихову осуду?

О. — Пилат се уплашио, јер су му попретили да ће га потказати римскоме цару као противника његова.

П. — Је ли Господ Исус Христос био што крив?

О. — Господ Исус Христос није био ништа крив. На суду, и јудејском и римском, није Mu се могла доказати никаква кривица.

П. — Па зашто је онда невин страдао? Зар се није могао као Бог одбранити од својих непријатеља?

О. — Христос је хтео драговољно да страда за људе. Смрт Богочовека је тек била довољан откуп за грехе људске, јер смрт обична човека не би могла имати такве цене пред Богом.

П. — Какву цену има пред Богом смрт Богочовека, Господа Исуса Христа?

О. — Христос је Својом смрћу искупио род човечански од греха и смрти. Он је место људи задовољио уvreђену Божју правду.

П. — Је ли Христос страдао и умро као Бог?

О. — Господ је страдао и умро као Богочовек. По Божанској Својој природи не може Он страдати ни умрети, него само по човечанској.

П. — За кога је Господ Исус Христос страдао?

О. — Господ Исус Христос је страдао за све људе, али се страдањем и смрћу Његовом спасавају само они који примају с вером Његову науку и живе по њој.

П. — Је ли било проречено у Старом завету да ће Господ страдати?

О. — У Старом је завету било проречено да ће Господ страдати, да ће бити убијен, и да ће у трећи дан ускрснути, а и Он је сам Својим апостолима исто то говорио.

П. — Шта исказујемо четвртим чланом символа вере?

О. — Четвртим чланом символа вере исказујемо своју веру да је Господ Иисус Христос за нас страдао и умро и сахрањен био.

Пети члан символа вере

О вакрсењу Христову

П. — Шта значи ускрснути?

О. — Ускрснути значи оживети себе или другога.

П. — Како је могао Господ Иисус Христос ускрснути?

О. — Ускрснути може само сила и свемогућство Божје. Као што је Христос подизао мртве у живот силом Свога божанства, тако је и сам из мртвих ускрснуо.

П. — Какво је ускрсло тело Господа Иисуса Христа?

О. — Ускрсло тело Господа Иисуса Христа је постало прослављено, бесмртно, као што ће и наша тела постати после нашега вакрсења.

П. — Од каквог је значаја за нас вакрсење Христово?

О. — Вакрсење Христово је нама залог и јемство да ћемо и ми сви телом својим ускрснути по речима Св. писма: *Христосъ коста ѿ мертвыхъ, начатокъ оумершымъ вѣстъ (Христос из мртвих уста и би почетак вакрсења мртвих (I Кор. 15, 20).*

П. — Шта се знало унапред о вакрсењу Христову?

О. — У Старом завету је било претсказано да ће Христос ускрснути у трећи дан, зато се у символу вере каже: по Св. писму. А Господ Иисус Христос је више пута јасно прорекао апостолима Својим Своје вакрсење.

П. — Шта исповеда пети члан символа вере?

О. — Пети члан символа вере исповеда да је Господ Иисус Христос ускрснуо у трећи дан после Своје смрти, као што је било претсказано у Светом писму.

Шести члан символа вере

О вазнесењу Господија Иисуса Христа

П. — Како се Христос узнео на небо, као Бог или као човек?

О. — Од онога часа, кад је Син Божји постао човек, сједињено је Његово божанство са човечанством, да се више не може оделити једно од другога. Он је увек Богочовек, па се тако и на небо узнео као Бог са прослављеним телом човечјим.

П. — Шта значи да Христос седи с десне стране Богу Оцу?

О. — Десна страна означује одличније место. Тако се тим речима (да Христос седи с десне стране Богу Оцу) означава да Господ Иисус Христос има исту моћ, исту власт и исто достојанство као и Бог Дух Свети.

П. — Шта се изражава шестим чланом символа вере?

О. — Шести члан символа вере изражава нашу веру да се Господ Иисус Христос узнео на небо.

Седми члан символа вере

О другом доласку Христову

П. — Хоће ли Господ Иисус Христос опет доћи на земљу?

О. — Хоће о другом Свом доласку.

П. — Зашто ће Христос по други пут доћи на земљу?

О. — По други пут ће Господ Иисус Христос доћи на земљу да суди свима људима, и живима и мртвима, за сва дела њихова.

П. — Слаже ли се са благошћу Божјом учење да ће Бог судити људима?

О. — Слаже потпуно, јер мора бити и вечне правде Божје. Бог је не само наш створитељ и спаситељ него и наш судија. Кад не би било Божје правде

и суда, људи би могли бити некажњено немарни за своје вечно спасење.

П. — Како ће Господ судити мртвим људима?

О. — Мртви ће сви о другом доласку Господњем ускрснути; тела ће њихова постати прослављена и бесмртна, и сјединиће ће се опет са душама својим.

П. — Какав ће бити Христов суд?

О. — Христов суд ће бити најправеднији: свима ће се људима пресудити за све мисли, речи и дела њихова.

П. — Како се тај суд зове?

О. — Христов суд се зове страшни суд.

П. — Зашто ће бити страшан?

О. — Христов суд ће бити страшан за грешнике, јер ће бити строг, а ништа се пред Богом неће моћи скрити ни затајити. Како смо сви ми људи грешни, то ћemo сви имати одговорности пред Богом, и само милост Божја моћи ће покрити многе наше грехе.

П. — Хоће ли се моћи пресуда Христова после страшнога суда ублажити или променити?

О. — После страшнога суда пресуда Христова се неће моћи ни ублажити ни променити, — то ће бити последњи суд.

П. — Кад ће бити страшни суд?

О. — Кад ће бити страшни суд, не знамо, јер нам Господ није објавио кад ће бити. Зато треба да му се увек надамо, а да тако честито живимо, да сваког тренутка можемо изићи пред Бога на суд.

П. — Има ли каквих знакова по којима се може судити, је ли тај суд близу?

О. — У Св. писму су оцртани неки знаци по којима се може судити кад ће бити тај суд. Ти су знаци: вера Христова ће се пред други долазак Христов проповедати по целом свету, али ипак међу људима неће бити љубави нити слоге; на земљу ће наћи сваковрсне беде; појавиће се најпосле антихрист, тј. противник Христов, али ће га Христос победити и он ће страшно пропасти. Пред сам долазак Господњи појавиће се на небу крст Христов.

П. — Зар Бог не суди људима увек?

О. — Бог суди људима увек, и за живота њихова и после смрти њихове, али тај суд иније потпун. Потпун суд и потпуне награде и казне биће о страшном суду, када се сједине душе са телима.

П. — Шта ће бити после страшног суда?

О. — После страшног суда ће праведници добити своју награду, а грешници казну, и настаће вечно царство Христово.

П. — Како се дели царство Божје?

О. — Царство Божје јесте тројако: царство природе, сав видљиви свет; царство благодати, Црква Христова у којој се раздаје вернима Божја благодат, и царство славе, вечни блажени живот.

П. — Шта учи седми члан символа вере?

О. — Седми члан символа вере учи нас да ће Господ Исус Христос доћи на земљу по други пут у свој слави Својој да суди свима људима, и да ће после тога настати вечно царство Христово.

Осми члан символа вере

О Богу духу Светом

П. — Каква је разлика између Бога Духа Светога и друга два лица Св. Тројице?

О. — По божанству нема између њих никакве разлике, него је само разлика у личним својствима. Зато се Дух Свети назива божанским именом Господ.

П. — Које је лично својство Бога Духа Светог?

О. — Дух Свети вечно излази (исходи) од Бога Оца, као што је рекао Господ Исус Христос: *иже ѿ Отца исходитъ (Који од Оца излази. Јов. 15, 26).*

П. — Како Дух Свети даје живот?

О. — Дух Свети даје живот заједно са Оцем и Сином свима створењима, а посебице даје људима духовни живот у Својим благодатним даровима.

П. — Шта је Божја благодат?

О. — Благодат Божја јесте свака милост коју Бог даје Својим створењима из Своје доброте, а без њихове заслуге.

П. — Какву благодат Божју добивају људи?

О. — Људи добивају од Бога сву благодат као и друга створења, а изнад свега тога даје им Бог нарочиту вишу Своју благодат која их чисти од греха, спасава и освећује.

П. — Када добивамо највише Божју благодат?

О. — Божју благодат добивамо највише кад пријемамо свеге тајне, кад се клонимо греха и кад се усрдно молимо Богу.

П. — Који су дарови Духа Светог?

О. — Дарови Духа Светог јесу: 1) мудрост, 2) разум, 3) савет, 4) снага, 5) знање, 6) побожност и 7) страх Божји.

П. — Какви су плодови тих дарова?

О. — Плодови дарова Духа Светог јесу: 1) љубав, 2) радост, 3) мир, 4) стрпљење, 5) доброта, 6) милоће, 7) вера, 8) смерност и 9) уздржливост.

П. — Како ваља поштовати Бога Духа Светог?

О. — Бога Духа Светог ваља поштовати и славити као и Оца и Сина. То чинимо особито у молитвици: *Бо љубија Отца и Сына и Сквјатаго Духа* — коју изговарамо кад год се прекрстимо.

П. — Да ли се кадгод јавио Дух Свети људима у виду њивом облику?

О. — Дух Свети се видљиво јавио о крштењу Господњем у виду голубијем и при силаску Своме на апостоле у виду огњених језика.

П. — Зашто се каже да је Дух Свети говорио кроз пророке?

О. — Пророци су написали Св. писмо Старога завета, но не по своме знању, него их је умудривао Свети Дух. Зато је Св. писмо Старога завета божанско.

П. — Је ли и Св. писмо Новога завета божанско?

О. — И Св. писмо Новога завета је божанско, ма да се у символу вере не спомиње да је Дух Свети говорио кроз апостоле који су њега неписали. Божанственост Новога завета се у символу вере не спомиње зато, јер у њега нико није сумњао у оно доба кад је символ састављан, него их је било који су нападали само Св. писмо Старога завета.

П. — Какву науку излаже осми члан символа вере?

О. — Осми члан символа вере излаже хришћанску науку о трећем лицу Св. Тројице, Богу Духу Светом.

Девети члан символа вере

О св. Цркви

П. — Шта је хришћанска Црква?

О. — Хришћанска Црква јесте друштво људи који православно верују у једног триличног Бога, а сједињени су између себе једном вером, једним св. тајнама, под видљивом управом свештенства, а невидљивом управом Господа Џесуса Христа.

П. — Шта се још назива Црквом?

О. — Црква се назива још и оно св. здање у које се хришћани скупљају на молитву и богослужење.

П. — Ко је основао Цркву?

О. — Цркву је основао Господ Џесус Христос. По Њему се она зове хришћанска Црква. Христос је рекао: *Безизјед ћерквју моју и врати ајдова не ћеј ћеј (Сазидаћу Цркву моју и врати иаклена неће је надвладати. Мат. 16, 18).*

П. — Је ли и старозаветна црква од Бога?

О. — И старозаветну је цркву основао Бог још у рају, и она је претеча и спрема за новозаветну, хришћанску Цркву.

П. — Зашто је Спаситељ основао Цркву?

О. — Спаситељ је основао Цркву зато, да она наставља Његово дело међу људима: да се у њој људи вером у Спаситеља и блајодају Божјом освешћују и спасавају.

П. — Спасавају ли се сви православни хришћани?

О. — Само се они хришћани спасавају који слушају св. Цркву и живе по науци коју она проповеда.

П. — Како се може веровати у Цркву, кад се она види?

О. — Веровати у Цркву значи покоравати се

уребама црквеним и веровати ону веру коју она проповеда.

П. — Како се дели Црква?

О. — Црква је видљива или земаљска и невидљива или небеска. Земаљска се назива *Црква у борби*, јер има непрестано да се бори са многобројним непријатељима за чистоћу своје божанске науке, а небеска се Црква зове *Црква у слави*, јер тамо нема више борбе. Други назив за земаљску Цркву јесте: царство благодати, а за небеску: царство славе.

П. — Је ли земаљска Црква у свези са небеском?

О. — Земаљска је Црква у тесној вези са небеском, јер је Господ Исус Христос једна глава и земаљској и небеској Цркви. Ми, чланови земаљске Цркве, молимо се светитељима и анђелима Божјим који сачињавају небеску Цркву да нас они својим молитвама заступају код Бога.

П. — Може ли осим Господа Иисуса Христа Црква имати другу какву главу?

О. — Црква не може имати другу главу осим Господа Иисуса Христа, јер је она вечна, па мора имати и вечну главу. Христос је увек невидљиво са Својом Црквом, као што је и рекао: *Идже ко јеста два или три собрани ко имена моја, тада ћесамъ посједацъ ихъ.* (*Где су два или три собрани у име моје, онде сам ја међу њима.* Мат. 18, 20). Христос је глава Цркве и спаситељ тела. (*Христос је глава Цркве и Спаситељ тела.* Ефес. 5, 23).

П. — Јесу ли свештеници главе Цркве?

О. — Свештеници су само поглавари и служитељи Цркве.

П. — Које су својства Цркве?

О. — Црква је једна, света, општа (или саборна или васељенска) и апостолска.

П. — Шта значи да је Црква једна?

О. — Црква је једна, јер је она једно духовно тело са једном невидљивом главом, једном управом, једном науком и једним духом Божјим, а има задаћу да у духовно јединство скупи цело човечанство. Изван Цркве не може бити спасења, јер нема ни једног дру-

тва и никакве друге науке која може довести човека Богу.

П. — Смета ли јединству Цркве, што има посебних самосталних Цркви: српска, руска, грчка, румунска итд.?

О. — Јединство Цркве не нарушава, што има посебних самосталних Цркви, јер су оне све само делови једне Христове Цркве, а све исповедају једну исту веру и имају једну црквену уредбу.

П. — Зашто је Црква света?

О. — Црква је света зато што је света њена глава, Господ Исус Христос, и што она освећује нас хришћане. Као света, Црква је непогрешива у своме учењу и тумачењу вере.

П. — Смета ли светости Цркве то што смо ми, њени чланови, грешни?

О. — Грешност чланова Цркве никада не нарушила светости Цркве, јер је Црква и основана зато да освећује нас грешне људе. Који се хришћани покају за своје грехе, ти више нису одговорни за њих, а који се не кају и не поправљају, ти престају бити чланови Цркве или видљивим судом црквеним, или невидљивим судом Божјим.

П. — Зашто се Црква зове општа?

О. — Црква се зове општа или саборна или васељенска зато што је она основана за све људе свих народа и свих времена.

П. — Зашто је Црква апостолска?

О. — Црква је апостолска зато што она чува неповређену ону науку Христову коју су св. апостоли проповедали.

П. — Зашто се наша света Црква назива православна?

О. — Православна је Црква зато што је очувала праву, неискварену веру Христову, а све друге хришћанске цркве су, осим православне, по нешто или додале, или одузеле, или исквариле праву Христову веру.

П. — Зашто нашу православну Цркву зову још и источном?

О. — Нашу православну Цркву зову источном зато што је Црква на истоку сачувала чисто православље.

П. — Шта хоће да се означи називом српска, грчка, руска итд. Црква?

О. — Називи српска, грчка, руска итд. Цркви означују народне Цркве које су самоуправне у појединачним државама. То су називи т. зв. помесни или територијални. Може бити српска Црква, али је погрешно рећи српска вера, јер је вера једна у свих помесних православних Цркви.

П. — Ко управља Црквом?

О. — Невидљиво управља Црквом њена глава, Господ Исус Христос, а видљиво пастири црквени који се зову свештеници.

П. — Које је највиша видљива власт у Цркви?

О. — Највиша видљива власт у Цркви јесу васељенски сабори, тј. скупови православних епископа, по могућству из целога света.

П. — Ко управља појединим помесним Црквама?

О. — Појединим помесним Црквама управљају архијерејски сабори и синоди (тј. сабори од неколико епископа) дотичне Цркве.

П. — Какву власт има Христова Црква?

О. — Христова Црква има власт да бдије над духовним животом свих хришћана. Зато она има право да издаје хришћанима своје заповести, правила и уредбе за владање.

П. — Је ли Црква издала какве своје заповести?

О. — Има девет црквених заповести, обvezних за све хришћане. То су: 1) Молити се Богу и слушати службу Божју сваке недеље и празника; 2) Држати пост пред Божић и Ускрс, пост св. апостола и Велике Госпојине, пост средом и петком; 3) Свештеничка лица поштовати; 4) Исповедати грехе и причешћивати се у наведене велике постове; 5) Молити се за оне који су у власти; 6) Држати молитве и постове које заповеди месни епископ у време какве нужде; 7) Јеретичких (бездожних) књига не читати; 8) Црквених ствари не употребљавати; 9) Не држати сватова у време постова.

П. — О чему говори девети члан символа вере?

О. — Девети члан символа вере говори о једној, светој, општој и апостолској Цркви.

Десети члан символа вере

О св. тајнама

П. — Шта су св. тајне?

О. — Св. тајне јесу свештене радње које је установио Господ Исус Христос, а у којима се под видљивим знацима и у особитим речима предаје вернима благодат или невидљива сила Божја.

П. — Колико има тајни Новога завета?

О. — Тајни Новога завета има седам: 1) крштење, 2) миропомазање, 3) причешће, 4) покајање, 5) свештенство, 6) брак и 7) јелеосвећење.

П. — Зашто се каже тајне Новога завета?

О. — Наглашава се тајне Новога завета зато, јер су и у Старом завету постојале сличне установе, али без оне снаге Божје благодати коју имају тајне Новога завета. Тако је и у Старом завету постојало покајање, свештенство, брак, мазали су болне уљем итд.

П. — Када може човек примати Божју благодат у св. тајнама?

О. — Божанску благодат у св. тајнама може човек примати само онда, ако прима тајне побожно и с вером.

П. — Зашто се у символу вере спомиње само крштење, а не и остале св. тајне?

О. — У символу се зато спомиње само крштење, јер је то прва св. тајна без које се не може примити ни једна друга тајна, а под њом се разумевају и све друге тајне.

Крштење

П. — Каква је тајна крштење?

О. — Крштење је тајна Новога завета у којој се трикратним погружавањем у воду у име Св. Тројице

добива опроштај прародитељског греха и свих других грехова, учињених пре крштења.

П. — Ко је установио ову св. тајну?

О. Крштење је имало своју праслику у старозаветном обрезању, а пре Христа је св. Јован крштавао народ крштењем покајања. Господ Исус Христос је осветио тајну крштења кад се крстio од св. Јована у Јордану, а основао је ову тајну кад је после Свога крштења заповедио Својим апостолима да крштавају све народе у име Оца и Сина и Светога Духа (Мат. 28, 19).

П. — Ко може свршити св. тајну крштења?

О. — Крстити могу у редовним приликама свештена лица: епископ или презвитер. Ако је крштеник у смртој опасности, а нема у близини свештеника, може крштење свршити и ћакон, па и сваки православни хришћанин, и мушки и женско.

П. — Ко се може крстити?

О. — Крстити се могу одрасли и деца.

П. — Како се могу крстити мала деца, кад не могу још имати вере ни свести?

О. — Ради велике важности ове св. тајне деца се крсте по вери својих родитеља и кумова који јемче за њихову веру и хришћанско васпитање. Зато су кумови духовни родитељи

П. — Које је видљиви знак код св. тајне крштења?

О. — Видљиви знак код св. тајне крштења јесте погружавање у чисту природну воду, и изговарање речи: **Крећајтсѧ рабъ Божій или раба Божіја име во имена Отца и Сына и Святагѡ Духа.**

П. — Може ли се поновити св. тајна крштења?

О. — Ни у коме се случају не може крштење поновити. Крштење је духовно рођење. Као што се човек може телесно само једанпут родити, тако и духовно.

Миропомазање

П. — Каква је тајна миропомазање?

О. — Миропомазање је тајна Новога занета у

којој крштени уз помазивање главних делова тела св. миром добива од Бога благодат која га утврђује у хришћанском животу, а то су дарови Духа Светога.

П. — Ко је установио ову св. тајну?

О. — Св. апостоли су вршили ову св. тајну, и то по примеру Господа Исуса Христа полагањем руку на главу. Кад се намножио број верних, да апостоли и њихови наследници, епископи, нису могли до спети да на сваког крштеног положе руке, замењено је полагање руку помазивањем св. миром.

П. — Шта је св. миро?

О. — Св. миро јесте смеса од разних мирисавих уља и твари коју освећује само епископ и разашиље је црквама, да свештеници њом обављају ову св. тајну.

П.. — Ко може примити ову св. тајну?

О. — Миропомазање може примити само крштен човек, и то само једанпут у житоту. Миропомазање се свршава одмах после св. тајне крштења.

П. — Које је видљиви знак у овој св. тајни?

О. — У св. тајни миропомазања је видљиви знак помазивање главних делова тела св. миром уз изговарање речи: *Шефатъ дара Духа Святаго.* (Знак дара Св. Духа,)

Причешће

П. — Каква је тајна причешће?

О. — Причешће је најсветија тајна Новога завета у којој под видом хлеба и вина примамо у себе Господа Исуса Христа, а тим се сједињујемо са Христом и добивамо благодат Божју која нас чисти од сваког греха.

П. — Ко свршава св. тајну причешћа?

О. — Св. тајну причешћа, по заповести Христовој: *Где творите въ моє воспоминаніе* (Ово чините у мој спомен. Лука 22, 19), свршава свештеник на свакој св. литургији. Хлеб и вино се уз благослов Божји и молитву свештеникову невидљиво претвара у тело и крв Христову у часу кад појемо: *И молнатисѧ Коже нашъ.*

О. — Ко може примити св. причешће?

О. — Св. причешће може примити сваки православни хришћанин који се спремио за то постом, молитвом и покајањем.

П. — Које је видљиви знак у св. причешћу?

О. — Видљиви знак у св. тајни причешћа јесте хлеб и вино. Хлеб мора бити од чистог пшеничног брашна, умешен са квасцем и солју, а вино чисто, природно, по могућности црно, да се боље предочи крв Христова.

П. — Може ли се поновити св. тајна причешћа?

О. — Причестити се може хришћанин кад год хоће. Што се чешће причешћује, тим се све више утврђује у Божјој благодати. У стара хришћанска времена су се причешћивали хришћани сваке св. литургије, а данас св. Црква тражи од нас да се причестимо уз велике постове, и да се сваки хришћанин причести пред своју смрт, да изиђе пред Бога чист од греха.

Покажање

П. — Каква је тајна покажање?

О. — Покажање јесте тајна Новога завета у којој хришћанин уз срдачну исповест својих грехова и кајање добива од Бога преко свештеника благодат којом му се оправштају сви греси, учињени после крштења. Зато се ова св. тајна назива: друго крштење.

П. — Ко је установио ову св. тајну?

О. — Господ Исус Христос је дао Својим апостолима власт да могу у Његово име оправштати људима грехе: *Илије ћите грехи, ћите им и им ћите држате, држате.* (Коме оправштите грехе, оправстиће им се, а коме задржите, задржаће им се. Јов. 20:23).

П. — Ко може свршити ову св. тајну?

О. — Св. тајну покажања могу вршити епископи и презвитери, као наследици св. апостола.

П. — Ко може примити ову св. тајну?

О. — Св. тајну покажања може примити сваки хришћанин. За њу се има ваљано спремити постом и молитвом, а пред свештеником мора скрушену исповедити своје грехе и покајати се за њих.

П. — Мора ли свештеник опростити покојнику сваки грех?

О. — Не мора. Ако је грех велик, свештеник може одложити опроштај грехова на касније време, да даде грешнику прилике да се искрено покоје и да се поправи. А за то време може му наложити епитимију (забрану) која се састоји у томе да грешник чини нека нарочита добра дела или да се уздржава и од дозвољених дела. Највећа епитимија јесте одлучење од св. причешћа на краће или на дуже време.

П. — Које је видљиви знак у овој св. тајни?

О. — Видљиви знак у св. тајни покојања јесте, што свештеник положе епитрахиљ и св. крст на главу покојникову и чита му молитву којом му прашта грехе. У стара хришћанска времена је било и јавно покојање за велике грехе. Данас се покојање врши тајно пред свештеником, и то сваки покојник за себе. Свештеник не сме никоме одати покојникове исповести.

П. — Може ли се поновити св. тајна покојања?

О. — Кад год хришћанин осети потребу да олакша душу своју исповешћу, нека иде свештенику. Нарочито пред св. причешћем и пред смрт дужан је сваки хришћанин да прими ову свету тајну.

Свештенство

П. — Каква је тајна свештенство?

О. — Свештенство је тајна Њовога завета у којој спреман и изабран хришћанин архијерејским рукополагањем добива Божју благодат да може учити народ хришћанској вери, свршавати богослужења и управљати духовним животом свога стада.

П. — Ко је установио ову св. тајну?

О. — Св. тајну свештенства установио је Господ Исус Христос. Он је први свештеник и Пастир добри у Својој Цркви. А за помоћнике је изabraо Себи Своје св. апостоле којима је дао власт свештенства коју од њих наслеђују епископи до данашњег дана.

П. — Каквих има свештеника?

О. — Свештенство има три степена: епископски,

презвитерски и ђаконски. Епископи или архијереји (владике) јесу врховни свештеници у једном округу (дијецези, епархији). Они имају сву апостолску власт. Презвители по власти, добивеној од епископа, уче народ, свршавају св. богослужења (осим неких чинова које могу свршити само епископи: освећење мира, антиминса и рукополагање) и управљају Црквом у својој парохији. Ђакони помажу епископима и презвите рима, а самостално не могу у Цркви иишта свршавати.

П. — Шта су патријарси, митрополити, архиепископи, протопрезвители (protoјереји), архиђакони иprotoђакони?

О. — Патријарси су епископи и поглавице великих делова Цркве (патријаршије); они имају под собом све митрополите и епископе своје патријаршије. Митрополити су епископи и поглавице мањих делова Цркве који имају надзор над свима епископима своје митрополије. Архиепископи су независне поглавице поједињих самосталних Цркви. Протопрезвители (или protoјереји) су најстарији презвители, а архиђакони иprotoђакони су најстарији по чину ђакони.

П. — Шта су архимандрити, протосинђели, синђели, игумани и јеромонаси?

О. — Архимандрити, протосинђели, синђели, игумани и јеромонаси јесу калуђери који имају на себи свештенство презвитерског степена. Калуђери ђакони зову се јерођакони, а калуђери без свештенства — монаси.

П. — Које су чинови нижега свештенства?

О. — Чинови нижега свештенства, које само помаже у Цркви, јесу ипођакони, чаци, појци и свећеносци.

П. — Ко може свршити св. тајну свештенства?

О. — Св. тајну свештенства свршава само епископ. Епископа рукополажу три, а најмање два епископа, а остале свештенике један епископ.

П. — Које је видљиви знак у овој св. тајни?

О. — Видљиви знак у св. тајни свештенства јесте рукополагање, тј. епископ полаже руке (и омофор) на главу онога који се рукополаже.

П. — Може ли се ова св. тајна поновити?

О. — Св. тајна свештенства се не може поновити.

Брак

П. — Каква је тајна брак?

О. — Брак је тајна Новога завета у којој се благосиља супружка веза између женика и невесте.

П. — Ко је установио св. тајну брака?

О. — Св. тајну брака установио је Бог још у рају, створивши мужа и жену и благословивши их. Христос Спаситељ је осветио тајну брака Својим присуством на свадби у Кани Галилејској. О браку је Господ рекао: Ђже *Кога сочета, чоловјек да не разлађајеть* (Што је Бог саставио, човек да не раставља. Мат. 19, 6).

П. — Ко може свршити св. тајну брака?

О. — Св. тајну брака свршавају епископи и презвитери.

П. — Ко може примити св. тајну брака?

О. — Св. тајну брака могу примити мушки и женско лице, ако су достигли законом прописано доба, и ако нема никакових законских сметњи. Брак међутим није обвезан за свакога; склапају га само они који хоће.

П. — Које је видљиви знак у овој св. тајни?

О. — У св. тајни брака је видљиви знак полагање венаца на главу женика и невесте (по томе се зове обред ове св. тајне: венчање), и благослов свештеников.

П. — Може ли се поновити св. тајна брака?

О. — Св. тајна брака се може поновити.

П. — Важи ли пред Црквом као тајна други какав брак који није она благословила?

О. — Брак који није склопљен у Цркви (на пр. грађански брак) не важи пред Црквом као тајна.

Јелеосвећење

П. — Каква је тајна јелеосвећење?

О. — Јелеосвећење јесте тајна Новога завета у којој се тешко болном хришћанину уз помазивање гла-

вних делова тела освећеним уљем даје Божја благодат која га лечи од душевне и телесне немоћи.

П. — Је ли и ова св. тајна Божја установа?

О. — Још су у Старом завету помазивали уљем болеснике, а апостоли Христови јасно наређују да се болни помазују уз веру и молитву св. уљем за исцељење душе и тела (Јак. 5, 14). По томе је и она Божја установа.

П. — Ко свршава ову св. тајну?

О. — Св. тајну јелеосвећења свршавају епископи и презвитери.

Ц. — Ко прима ову св. тајну?

О. — Св. тајну јелеосвећења може примити болни хришћанин, но док је још при свести.

П. — Које је видљиви знак у овој св. тајни?

О. — У св. тајни јелеосвећења јесте видљиви знак помазивање главних делова тела св. уљем (уље се словенски зове: јелеј; масло у српском значи то исто; зато народ ову св. тајну зове: свештање масла).

П. — Може ли се поновити ова св. тајна?

О. — Св. тајна јелеосвећења се може поновити.

П. — Шта излаже десети члан символа вере?

О. — Десети члан символа вере излаже хришћанско учење о св. тајнама.

Једанаести члан символа вере

О вакрсењу мртвих

П. — Како могу мртви ускрснути?

О. — Свемогући Бог може и мртваче ускрснути, кад је могао створити свет из ничега и човека од земље.

П. — Каква ће бити тела ускрслих људи?

О. — Тела ускрслих људи биће обновљена и постаће духовна и бесмртна, способна за вечни живот (прослављена), и сјединиће се са својим душама.

П. — Кад ће бити вакрсење мртвих?

О. — Вакрсење мртвих ће бити кад буде крај данашњем видљивом свету који ће се тада огњем обновити у нови, нераспадљиви свет, а то ће бити о другом доласку Христову.

П. — Шта ће бити с оним људима који се о васкрсењу мртвих затекну у животу?

О. — Они људи, који се у тренутку вакрсења мртвих затекну у животу, измениће се у трен ока тако да ће и њихова тела постати иста онаква као и тела ускрслих људи.

П. — Како живе душе умрлих људи до вакрсења мртвих?

О. — Душе праведника живе у светлости и блаженству и предосећају вечнога блаженства које ће за њих настати после страшнога суда, а душе грешника живе у муци, грижи савести, тузи због својих грехова и у предосећају вечне казне коју ће добити на страшном суду.

П. — Може ли се помоћи душама наших покојника до вакрсења мртвих?

О. — Душе наших покојника, особито ако нису обремењене тешким гресима, а ако су се у земаљском животу своме покајале, али нису имале времена да и својим животом покажу своје покајање и поправку, добивају од Бога олакшање казне, па и опроштај грехова, кад се живи за њих моле Богу, деле милостињу за спас њихових душа и принашају за њих бескрвну жртву у св. тајни причешћа (Зато се за спас душа наших покојника служе осим св. литургије и задушнице, парастоси и спомени).

П. — Шта исповедамо једанаестим чланом симбола вере?

О. — Једанаестим чланом симбола вере исповедамо да смо тврдо уверени да ће бити вакрсење мртвих.

Дванаести члан симбола вере

О вечном животу

П. — Шта настаје после страшног суда?

О. — После страшног суда настаје вечни живот.

П. — Какав ће бити тај вечни живот?

О. — У вечном животу ће праведници уживати вечно блаженство, а грешници ће трпети вечне муке.

П. — Какво ће бити вечно блаженство?

8. — Око не видѣ и ухо не слыша, и на сердце че-
ловѣкъ не кзыдоша, также огнотова Богъ любашъмъ Ђго (Око
не виде и ухо не чу и на паметчуку није дошло
што је спремо Бог онима који Га љубе. I. Кор. 2,
9), — каже Св. писмо, тј. не можемо себи ни зами-
слити величину Божје награде.

П. — Какве ће бити вечне муке?

О. — Ни то не можемо тачно знати. Св. писмо
назива те муке огњенима, да означи тежину њихову,
јер ране од огња проузрокују највећи бол. Свакако
ће те муке бити и душевне и телесне.

П. — Хоће ли награде свима праведницима и
казне свима грешницима бити једнаке?

О. — Кийждо примиши мзда по своемъ труду (Сва-
ко ће примити своју алату по своме труду. I. Кор.
3, 8). Ко је учинио више добрих дела, биће награђен
већим блаженством, а ко је био у земаљском животу
гори, теже ће патити у вечноме.

П. — Од каквог је значаја размишљање о стра-
шном суду и вечном животу?

О. — Помисао на страшни суд и вечни живот
одвраћа человека од греха и упућује га на праведан же-
вот. Помни писанија твоја и вѣки не согрешиши.
(Сеши се шта ће бити с тобом на свршетку, па
нећеш никад погрешиши. Сирах 7, 39).

П. — Зашто изговарамо на крају символа вере
реч амин?

О. — Реч амин на крају символа вере изговарамо
зато да потврдимо своју чврсту веру у све оно што
смо исповедили у символу вере.

П. — Шта исказујемо дванаестим чланом символа
вере?

О. — Дванаестим чланом символа вере исказујемо
своју веру у вечни живот.

П. — Шта исповедамо читањем целога символа
вере?

О. — Читањем целога символа вере исказујемо
да чврсто верујемо све што нам је Бог објавио у
Своме откривењу за наше спасење, и да драговољно
примамо све оно што је Бог учинио за наше спасење.

Други део

О добрим делима

П. — Шта је човеку за спасење потребно још осим вере?

О. — Осим вере потребно је човеку још и да чини добра дела.

П. — Зашто се не можемо спasti самом вером без добрих дела?

О. — Икоже тело без духа мртво јесте, тако и вѣра без духа мртва јесте (*Вера без добрих дела је мртва као што је тело без духа мртво. Јак, 2, 29.*), а мртвом се вером не можемо спasti.

П. — Можемо ли се спasti само добрим делима без вере?

О. — Ако не верујемо у Бога, нема ни спасења од Бога, а без вере не може бити ни заправо добрих дела.

П. — Ко нас учи како нам ваља чинити добра дела?

О. — Божji закон нас учи која су добра дела и како их треба чинити.

О Божјем закону

П. — Како нам је Бог дао Свој закон?

О. — Бог нам је дао Свој закон на два начина; у нашој савести и у Својим заповестима. Савест се зове унутрашњи или природни закон, а Божје заповести јесу спољашњи или натприродни Божји закон.

П. — Шта је савест?

О. — Савест је Божји глас у нашој души који нам каже шта је добро, а шта зло, и упућује нас да чинимо добро, а да се клонимо зла.

И. — Ко има савест?

О. — Савест имају сви људи.

И. — Како делује савест?

О. — Савест нас награђује душевним миром и срећом кад чинимо добро, а казни нас грижом, душевним немиром и несрећом кад чинимо зло.

И. — Слушају ли сви људи своју савест?

О. — Многи људи не слушају своју савест, него је угушују и онда греше. Зато сама савест не може људе потискати на добро, него је било потребно да Бог у Својим заповестима пропише човеку шта сме чинити, а шта не сме, да се тако пробуди успавани глас савести.

О врлини и греху

И. — Какви су они људи који увек слушају своју савест и Божје заповести?

О. — Људи који увек слушају своју савест и Божје заповести, јесу врли.

И. — Шта је врлина?

О. — Врлина јесте побожан живот по хришћанској науци.

И. — Које су највеће хришћанске врлине?

О. — Највеће хришћанске врлине јесу вера, нада и љубав.

И. — Има ли осим њих још и других врлина?

О. — Има и других врлина (смерност, стидљивост, пожртвованост, племенитост итд.), али се све те друге врлине рађају из вере, наде и љубави.

И. — Какви су они људи који не слушају своју савест ни Божје заповести?

О. — Људи који не слушају своју савест ни заповести Божје, јесу зли или грешни.

И. — Кико се може грешити?

О. — Грешити се може мислима, речима и делом.

И. — Греши ли само онај ко хотимице нарушава Божји закон?

О. — И онај греши ко не испуњава Божјег закона.

П. — Како се деле греси по њиховој тежини?

О. — По тежини се деле греси на велике или смртне и мале или лаке.

П. — Какви су велики или смртни греси?

О. — Велики или смртни греси јесу они који воде душу у смрт (вечне муке), јер нарушавају неку велику Божју заповест.

П. — Какви су мали или лаки греси?

О. — Мали или лаки греси јесу они које не можемо избећи по немоћи наше природе, а не чине се хотимице и нарушавају неку малу Божју заповест.

П. — Смеју ли се хотимице чинити мали греси?

О. — Ни мали се греси не смеју чинити хотимице, јер чим их чинимо хотимице нису више мали, него постају велики.

П. — Како се деле смртни греси?

О. — Смртни се греси деле на главне грехе, грехе против Духа Светог и грехе који вапију на небо за Божјом осветом.

П. — Који су главни греси?

О. — Главни греси јесу: 1) охолост, 2) сребрљубље, 3) бестидност, 4) завист, 5) лакомост, 6) пакост, 7) немарност.

П. — Који су греси против Духа Светог?

О. — Греси против Духа Светог јесу: 1) сувише се уздати у Бога, па због тога грешити, 2) очајавати, тј. нимало се не уздати у Бога, 3) противити се познатој истини, 4) одрећи се православне хришћанске вере.

П. — Који су греси који вапију на небо за Божјом осветом?

О. — Греси који вапију на небо јесу: 1) хотимично убијство, 2) содомија (бестидност), 3) кињење сиромаха, удовица и сирочади и 4) закидање најамничке плаће.

П. — Какви су туђи греси?

О. — Туђи су греси које други чине на наш наговор или пристанак, а ми смо за њих одговорни.

П. — Како ћемо се очистити од грехова?

О. — Од грехова се чистимо искреним покајањем.

П. — Како ћемо се сачувати да не паднемо у грех?

О. — Најлакше ћемо се сачувати да не паднемо у грех, ако се увек равнамо по својој савести и по Божјим заповестима.

О Божјим заповестима

П. — Каквих имамо Божјих заповести?

О. — Имамо две главне Божје заповести и десет Божјих заповести које је Бог дао преко Мојсија.

Две главне Божје заповести

П. — Које је прва главна Божја заповест?

О. — Прва главна Божја заповест јесте: Љуби Господа Бога свога свим срцем својим, свом душом својом и свом снагом својом.

П. — Шта нам се заповеда у тој заповести?

О. — У тој заповести нам се заповеда да Бога, као свога створитеља и највећег добротвора, љубимо више свега на свету.

П. — Која је друга главна Божја заповест?

О. — Друга главна Божја заповест јесте; Љуби ближњег свога као сам себе.

П. — Зашто ваља љубити ближње као себе?

О. — Ближње зато морамо љубити као себе, јер су и они Божји створови, а ми смо упућени да заједно живимо једни с другима, па кад бисмо себе највише љубили, настала би међу људима неслога и зајор.

П. — Ко је наш блишњи?

О. — Наш је блишњи сваки човек, јер сви имамо једног заједничког Оца небеског.

П. — Је су ли нам блишњи и непријатељи?

О. — И непријатељи су нам као људи ближњи и браћа, па и њих морамо љубити,

П. — Како ћемо исказати љубав према непријатељу?

О. — Ако се наш непријатељ каје, морамо му праштати увреде. Ако се не каје, морамо се бранити од њега законитим судом, али му опет не смемо злобити, ни тежити да га уништимо. Ако је непријатељ у невољи, морамо му помоћи, а дужност нам је молити се Богу и за своје непријатеље, као што је чинио и Господ Исус Христос.

О. — Како да се владамо према грешницима?

П. — Грешници су заблудела деца Божја, али браћа наша. Њих треба помагати да се ослободе од свога греха и праштати им грехе њихове кад се кају за њих.

П. — Како да се владамо према иноверцима и људима из другог народа?

О. — Како су сви људи браћа један другоме, вала и иноверце и људе из другог народа љубити као своју браћу.

П. — Како се исказује љубав?

О. — Љубав се исказује добрим делима. Добра дела јесу знаци љубави, јер где нема добрих дела, нема ни љубави. *Не люблю брата свога, егоже видѣхъ Бога, егоже не видѣхъ, како можетъ любити* (*Како може љубити Бога Кога не види онај ко не љуби брата свога којега види?* I. Јов. 4, 20?).

Десет Божјих заповести

П. — Зашто је Бог дао људима десет заповести?

О. — Десет заповести је дао Бог људима да им посебице заповеди на који ће начин љубити Бога и се је ближње.

П. — Кад је дао Бог Својих десет заповести?

О. — Бог је дао десет заповести народу израиљском преко Мојсија на гори Синајској на путу њихову из Египта у земљу обећану.

П. — Јесу ли оне дате само народу израиљском?

О. — Заповести Божје су дате преко народа израиљског целом човечанству. Господ Исус Христос је

рекао да оне вреде и за све нас, јер су оне Божја воља која се не може мењати.

П. — Како су дате Божје заповести?

О. — Мојсије је добио од Бога на две камене плоче написане Божје заповести. На првој плочи су четири Божје заповести које говоре о љубави према Богу, а на другој су осталих шест заповести које говоре о љубави према ближњима.

П. — Како гласе Божје заповести?

О. — Божје заповести гласе овако:

1) Ја сам Господ Бог твој, немој имати других богова осим мене.

2) Не прави себи идола нити какве слике, немој им се клањати, нити им служити.

3) Не употребљавај узалуд имена Господа Бога својега.

4) Сећај се дана одмора да га светкујеш; шест дана ради и посвршавај све своје послове, а седми је дан одмор Господу Богу Твоме.

5) Поштуј оца својега и матер своју, да срећан будеш и да дugo поживиш на земљи.

6) Не убиј.

7) Не чини прељуб.

8) Не укради.

9) Не сведочи лажно на ближњега свога.

10) Не пожелиничега што је туђе

Прва Божја заповест

О богопознању и богоиштовању

П. — Која је прва дужност према Богу?

О. — Прва дужност према Богу јесте да Бога познамо, колико као људи можемо, и да Бога поштујемо као највише биће.

П. — Како ћемо познати Бога и право Га поштовати?

О. — Бога ћемо познати и право Га поштовати, ако развијемо у себи три велике хришћанске врлине: веру, наду и љубав,

Ц. — Како се исказује наше богопознање и богоштовање?

О. — Богопознање и богоштовање можемо изразити унутрашњим и спољашњим начином. Унутрашњим начином чинимо то срдачном вером, надом и љубављу, јер те три врлине треба да овладају целим нашим душевним животом, а спољашњим начином ћемо то изразити својом молитвом, богослужењем и исповедањем вере.

П. — Шта је исповедање вере?

О. — Исповедати веру значи јавно признавати да смо православни хришћани у сваком потребитом случају, ма нам претила од тога и опасност да страдамо.

1 О вери у Бога

П. — Шта значи веровати у Бога?

О. — Веровати у Бога значи признавати да има Бога и да је истинито све оно што нам је Бог за наше спасење о Себи објавио (открио).

П. — Који су греси против вере?

О. — Греси против вере јесу: 1) безбожност, тј. неверовање да постоји Бог, 2) неверје, тј. признавати да има Бога, а одбацивати веру у Божји промисао, 3) многобоштво, тј. веровање у много богова, 4) јерес, тј. неправославно веровање у истине Божјег откривења, 5) раскол, тј. непризнавање црквене власти и црквених уредаба, 6) отпадништво од вере, 7) сујеверје и празноверје, тј. веровање у неке тајне силе, а не у Бога (разне враћбине и чаролије).

П. — Је ли противно правој вери поштовање Мајке Божје, анђела, светитеља и њихових светих моштију?

О. — Ни Мајку Божју, ни анђеле, ни светитеље не поштујемо ми као Бога, него смо их дужни поштити вати као наше заступнике пред Богом иугледати се на њихова добра дела. Славсћи и поштујући њих, као угоднике и слуге Божје, славимо и поштујемо самога Бога.

2 О нади у Бога

П. — Шта је хришћанска нада?

О. — Хришћанска нада јесте тврдо уверење да се Бог брине за нас све, и да ће нам дати све што нам је потребно.

П. — Чему се смејмо надати?

О. — У првом реду треба да се надамо да ће нам Бог даровати вечно блаженство које је обећао добрим људима, а затим да ће нам подмирити све наше потребе за живот.

П. — Може ли нам све то дати други когод?

О. — Сву своју наду треба да управимо на Бога, јер нам само Он може дати и вечно блаженство и све друго што нам је потребно.

П. — Хоће ли Бог да испуни наше наде?

О. — Наше наде испуњава Бог, јер је Он добар и свемогућ. Али Бог не испуњава оне наде које нису оправдане, или нам нису на праву потребу.

П. — Испуњава ли Бог и грешницима наде?

О. — И грешнике Бог љуби, па и њихове наде испуњава. Али окорели грешник, који нити се каје нити се моли Богу, не може се од Бога ничему надати.

П. — Ко греши против хришћанске наде?

О. — Против хришћанске наде греше они који се сувише уздају у Бога, па зато греше, и који се нимало не уздају у Бога, па падају у очајање. Греше и они који се, место у Бога, уздају у људе.

П. — Кад ће нам Бог испунити нашу наду?

О. — Бог ће нам нашу наду испунити, ако Му се молимо, и ако живимо онако како нас је научио наш Спаситељ у Својим изрекама о блаженствима.

О молитви

П. — Шта је молитва?

О. — Молитва је побожан разговор душе наше с Богом, кад ум и срце управимо једино Богу као извору наше наде.

О. — Каква је молитва по своме предмету?

О. — Молитва може бити: славословље, кад Бога прослављамо за Његово савршенство; благодарење, кад Богу благодаримо на Његовој милости, и прозба, кад Му се молимо за милост.

П. — Каква је молитва по своме начину?

О. — Молитва по своме начину јесте унутрашња, кад се молимо само умом и срцем, и спољашња, кад се молимо и спољашњим знацима.

П. — Може ли бити једна без друге?

О. — Ни унутрашња молитва не може бити без спољашње, јер тело треба да одаје што се догађа у души, нити спољашња може бити без унутрашње, јер онда ова није више душин разговор с Богом. Обе треба да су спојене, јер се човек састоји из душе и тела.

П. — Какву молитву Бог прима?

О. — Бог прима само смерну и оправдану молитву. Зато се не смемо молити за оно што нам није преко потребно, или што нам је непотребно.

П. — За кога треба да се молимо?

О. — Треба да се молимо не само за себе него и за своје ближње, да се не покажемо пред Богом себични.

П. — Кад се треба његу молити?

О. — Богу се треба увек молити, кад год смо на богослужењу. Осим тога у свакој важнијој прилици у животу своме и у свакој незгоди. Редовито треба да се хришћанин дневно моли Богу пре и после спавања, пре и после сваког посла.

Н. — Где се треба молити Богу?

О. — Нарочито место за молитву јесте храм Божји. Но и наше куће су домаће цркве Божје, па се зато треба молити и код куће и на сваком прикладном месту, кад год човек осети потребу за молитвом.

П. — Какве треба да су молитвене речи?

О. — Св. Црква је прописала молитве за заједничке наше потребе, којима треба да се молимо. Но осим њих треба да се молимо Богу за личне своје потребе и својим речима.

П. — Које је најважнија молитва?

О. — Најважнија молитва јесте молитва Госодња:
Отче наш.

О молитви Господњој

П. — Како гласи молитва Господња?

О. — Молитва Господња гласи овако:

Отче нашъ, иже еси на небесъхъ: да святится имѧ Твоє: да приидетъ царствіе Твоє: да въдеть воля Твоја на небеси и на земли: хлѣбъ нашъ насвѣтній даждь намъ днесь: и отстави намъ долгі наші, такоже и мы отставляемъ должникѡмъ нашимъ: и не введи насъ во искушение, но избави насъ ѿ лукаваго. Ико Твоје есть царство и сила и слава во вѣки. Аминъ.

Оче наш Који си на небесима, нека се свети име Твоје; нека дође царство Твоје; нека буде воля Твоја како на небу тако и на земљи; хлеб наш потребни дај нам данас; и опрости нам дугове наше као што и ми оправштамо дужницима нашим; и не уведи нас у искушење, но избави нас од лукавога. Јер је Твоје царство и сила и слава довека. Амин.

П. — Зашто се Отче наш зове молитва Господња?

О. — Отче наш се зато зове молитва Господња, јер нас је њу научио Господ Исус Христос у Својој проповеди на Гори.

П. — Зашто је молитва Господња најважнија?

О. — Молитва Господња је зато најважнија, јер су у њој побројане све наше праве потребе.

Ц. — Како се дели молитва Господња?

О. — Молитеа Господња се дели на: призив, седам молби и славословље.

Призив: Отче нашъ, иже еси на небесъхъ. (*Оче наш Који си на небесима*).

П. — Зашто Бога називамо Оцем?

О. — Бога називамо Оцем, јер нас је Он створио. У молитви Mu приступамо с поверењем као деца оцу своме, и изражавамо тако наду у Његову доброту.

П. — Зашто кажемо Отче наш?

О. — Отче наш кажемо зато, да изкажемо своју

љубав према ближњима, јер се не молимо само за себе него и за своје ближње.

П. — Шта значе речи *Који си на небесима?*

О. — Речи *Који си на небесима* треба да у нама пробуде мисао на величанство Божје и веру у Њега и Његово свемогућство, а да одврате наше мисли од свега шо нас веже за земљу и смета правој молитви.

П. — Шта исказујемо призивом у молитви Господњој?

О. — Призивом у молитви Господњој исказујемо своју веру, наду и љубав према Богу.

Прва молба: *Да сватитса има Твој. (Нека се свети и име Твоје).*

П. — Је ли име Божје свето?

О. — Име Божје јесте свето само по себи.

П. — Како га ми људи можемо светити?

О. — Ми Божје име светимо својим честитим животом. Јер и ако је оно само по себи свето, за многе неваљале људе није свето.

П. — Шта молимо Бога у првој молби?

О. — У првој молби молимо Бога да нам помогне да својим честитим животом прославимо име Божје на земљи, а да свете Божје име и други људи по целоме свету, где год се име Божје још достојно не свети.

Друга молба: *Да прїидетъ царствїе Твоје. (Да дође царство Твоје).*

П. — За какво се царство молимо да дође?

О. — Ми се молимо Богу да рашири по целој земљи царство благодати, тј. Цркву Своју, да се сви људи спасу, па да тако будемо сви достојни чланови Његовог небеског царства.

Трећа молба: *Да вѣдѣтъ воля Твоја, тако на небеси и на земли. (Нека буде воля Твоја како на небу, тако и на земљи).*

П. — Зашто се молимо Богу да буде Његова воля?

О. — Људи често желе и хоће што је погрешно, јер наша воља није света. Божја је воља света, и за нас је најбоље да се врши Божја воља. И ако нас снађе какво зло, треба да кажемо: нека буде Божја

воља, јер нас то зло може по Божјој вољи довести до добра.

П.— Зашто кажемо како на небу тако и на земљи?

О. — Небо нас сећа на Бога и на Божје анђеле. Како анђели на небу предано, срдачно и свето извршују Божју вољу, тако треба да је и ми вршимо.

Четврта молба: Хлеб наш наставни даждь намъ днесь (Хлеб наш потребни дај нам данас).

П. — Шта је хлеб потребни?

О. — Под хлебом потребним се разуме све оно што нам треба за живот. Како се ми састојимо из тела и душе, то требамо и телесну и душевну храну. Телесна храна је све што одржава тело у здрављу и животу, а то је: храна, и пиће, здрав ваздух, одело, стан итд. Душевна је храна све што храни душу, а то је: наука Божја, молитве и св. тајне, особито св. тајна причешћа која се зове: хлеб небесни и чаша живота.

П. — Зашто се молимо Богу за потребни хлеб?

О. — За потребни хлеб се молимо зато да се одвратимо од сувишних жеља, па да се задовољимо само са оним што нам је од преке потребе.

П. — Шта значи хлеб наш?

О. — Наш хлеб јесте само онај који смо добили поштеним својим радом и трудом, а не желимо туђи хлеб, непоштено стечен,

П. — Зашто молимо хлеб само за данас?

О. — Само за данас молимо хлеба зато што се не молимо за сувишак, јер ће се за нашу будућност бринути Бог Који зна све наше потребе.

Пета молба: И ћети намъ долги наша, такоже и мы ћетавлемъ долгнинкихъ нашихъ (И опросии нам дугове наше као што и ми оправштамо својим дужницима).

П. — Шта су дугови и ко су наши дужници?

О. — Дугови су наши греси, а дужници су грешници, Кад нешто згрешимо, постали смо дужници правди Божјој, јер нисмо учинили оно што смо по Божјој заповести требали да учнимо.

П. — Зашто молимо Бога да нам опрости дугове?

О. — Бога зато молимо да нам опрости дугове, јер су они тако велики, да их ми не можемо одужити, него прибегавамо Божјој милости.

П. — Кад ће нам Бог оправити грехе?

О. — Бог ће нам оправити грехе само онда, ако и ми оправтамо својим дужницима, тј. онима који су нас увредили, као што и кажемо у молитви: онако како ми оправтамо. То значи, да сами молимо Бога да нам не оправти грехе, ако ми не оправтамо.

П. — Зашто Бог од нас тражи да и ми праштамо?

О. — Од нас се тражи да и ми праштамо зато, јер међу нама може бити напретка само ако смо у слози и љубави. С друге стране и немамо права призивати Божје милосрђе, ако смо сами немилостиви.

Шеста молба: И не введи нас ѿ исквишеније (*И не уведи нас у искушење*).

П. — Шта је искушење?

О. — Искушење или напаст јесу такве прилике које нас могу навести на грех. Искушење може доћи од нас самих, а могу нас и други довести у њега.

П. — Зашто молимо Бога да нас не уведе у искушење?

О. — Зато се молимо Богу да нас не уведе у искушење, јер у искушењу нема човек често довољно снаге да се бори с њим, него му подлегне и греши. Ако ипак искушење на нас нађе, молимо Бога да нам даде снаге да му се одупремо.

Седма молба: Но избави нас ѿ лукавага (*Но избави нас од лукавога*).

П. — Ко је лукави?

О. — Лукави јесте ђаво, непријатељ наш, и сва зла која он на нас наводи.

П. — Шта молимо од Бога у седмој молби?

О. — У седмој молби молимо Бога да нас избави од власти ђаволске и од сваког зла.

Славословље: Ико Твоје јесте царство и сила и слава ѿ вѣки. Аминъ. (*Јер је Твоје царство и сила и слава довека. Амин*).

П. — Зашто се додаје славословље Молитви Господњој?

О. — Славословље додајемо Молитви Господњој да прославимо Бога и да му искажемо своје поштовање, а уједно да изразимо своју веру и наду да ће нам Бог, јер му је у власти, дати све што у молитви тражимо. Ту веру потврђујемо с речју амин (Тако је! Тако нека буде!)

О блаженствима

П. — Може ли помоћи човеку сама молитва?

О. — Сама молитва не помаже, ако нам живот није онакав како учи Господ у Својим изрекама о блаженствима.

П. — Колико има блаженства и како гласе?

О. — Блаженства има девет, а гласе овако:

Блажени љиприји дхомљ, тако тѣхъ есть Царство небесное.
Блажени плачущи, тако тии оутешатся.

Блажени кротци, тако тии наставдатъ землю.

Блажени алчущи и жаждущи правды, тако тии насытатся.

Блажени милостиви, тако тии помилованы будуть.

Блажени чистији сердцемъ, тако тии Бога оузрастъ.

Блажени миротворцы, тако тии съюзое Божии нареќутся.

Блажени изгнани правды ради, тако тѣхъ есть Царство небесное.

Блажени ссте, јегда попослатъ вали, и изженутъ и рекутъ всакъ земъ глину на ви лживе Мене ради. Радуйтесь и веселитеся, тако мзда ваша многа на небесехъ.

Блажени су сиромашни духом, јер је њихово царство небесно.

Блажени су они који плачу, јер ће се утешити.

Блажени су кротки, јер ће наследити земљу.

Блажени су гладни и жедни правде, јер ће се насыти.

Блажени су милостиви, јер ће бити помилованы.

Блажени су они који су чистог срца, јер ће Бога видети.

Блажени су миротворци, јер ће се назвати сино-
вима Божјим.

Блажени изгнани правде ради, јер је њихово цар-
ство небесно.

Блажени сте, ако вас узсрмате и прогоне и рекну
на вас свакојаке рђаве речи лажући Мене ради. Ра-
дујте се и веселите се, јер је велика награда ваша на
небесима.

Прво блаженство: *Блажени су сиромашни ду-
хом, јер је њихово царство небесно.*

П. — Који су људи сиромашни духом?

О. — Сиромашни духом јесу они људи који не
убражавају да су они нешто велико и моћно, него
знају да у свему зависе од Бога и да све имају и
раде само по Божјој помоћи и благослову.

П. — Могу ли и богаташи бити сиромашни ду-
хом?

О. — И богати људи могу бити сиромашни ду-
хом, кад не сматрају своје ботатство вечним и стал-
ним, него га употребљавају на корист своју и својих
ближњих као дар Божји.

П. — Шта обећава Бог сиромашнима духом?

О. — Сиромашнима духом обећава Бог царство
небесно, вечно блаженство, као дар за њихову скром-
ност.

Друго блаженство: *Блажени су они који плачу,
јер ће се утешити.*

П. — Који су људи који плачу?

О. — Који плачу, то су људи који се искрено
кају за своје грехе, па у сузама моле Бога да им их
опрости.

П. — Шта обећава Бог онима који плачу?

О. — Људима који плачу због својих грехова
обећава Бог да ће се утешити, тј. да ће им се опро-
стити греси по њиховој молитви и срдачном покајању.

Треће блаженство: *Блажени су кротки, јер ће
наследити земљу.*

П. — Који су људи кротки?

О. — Кротки су смерни људи који се никад не

раздражују нити друге раздражују, који нису горди, а задовољни су са својим стањем.

П. — Шта обећава Бог кроткима?

О. — Кротким људима обећава Бог да ће наследити земљу, а то значи да ће на земљи међу људима добро проћи, јер свако воли умиљата човека, а на небу да ће наследити вечно царство Божје које се у Св. писму назива земља живих.

Четврто блаженство: *Блажени су гладни и жедни правде, јер ће се наслити.*

П. — Који су гладни и жедни правде?

О. — Гладни и жедни правде јесу они људи који чине добро, али се не задовољавају тиме, него жеље да још више добра учине, да се правдом својом оправдају пред Господом Богом.

П. — Шта обећава Бог гладнима и жеднима правде?

О. — Гладнима и жеднима правде обећава Бог да ће се наслити, тј. да ће задовољити жељу своју за чињењем добрих дела, што ће им Бог уписати у правду.

Пето блаженство: *Блажени су милостиви, јер ће бити помиловани.*

П. — Који су људи милостиви?

О. — Милостиви су они људи који не могу равнодушно трпети невоље својих ближњих, него им из свога доброг срца помажу на разне начине.

П. — На који начин можемо извршити дела милости према ближњима?

О. — Ми можемо чинити добро телу и души својих ближњих. Зато има дела милости телесне и дела милости душевне.

П. — Које су дела милости телесне?

О. — Дела милости телесне јесу: 1) гладне нахранити, 2) жедне напојити, 3) странце сместити, 4) наге оденути, 5) болне надгледати, 6) сужње походити, 7) мртве сахранити.

П. — Које су дела милости душевне?

О. — Дела милости душевне јесу: 1) грешнике поправљати, 2) неуке поучити, 3) онима који савет

требају, добар савет дати, 4) за ближње се Богу молити, 5) ожалошћене тешити, 6) увреде стрпљиво подносити, 7) увреде радо праштати.

П. — Шта обећава Бог милостивима?

О. — Милостивим људима обећава Бог да ће бити помиловани, тј. да ће и према њима Господ Бог бити онакав какви су они према својим ближњима. Пред Богом не остаје ненаплаћена ни чаша хладне воде којом напојимо свога ближњег, а Божју милост можемо заслужити једино својим милостивим срцем.

Шесто блаженство: *Блажени су они који су чиста срца, јер ће Бога видети.*

П. — Који су људи чиста срца?

О. — Чиста срца су они људи који у уму својем немају никаквих гадних мисли ни прљавих жеља, који држе у чистоћи и невиности душу и тело своје.

П. — Шта обећава Бог људима чиста срца?

О. — Људима чиста срца обећава Бог да ће Бога видети, тј. бити у друштву Божјем, а то је највиши степен блаженства.

Седмо блаженство: *Блажени су миротворци, јер ће се назвати синовима Божјим.*

П. — Ко су миротворци?

О. — Миротворци су мирољубиви људи који не само да нису ни с ким у сваји него үрзе раздор и неслогу, и, где год виде заваду, измирују непријатеље.

Н. — Шта обећава Бог миротворцима?

О. — Миротворцима обећава Бог да ће се назвати синови Божји. Као што је Син Божји, Господ Исус Христос, дошао на земљу да измири људе с Богом, тако су Њему слични људи који шире мир, љубав и слогу на земљи, па су Богу мили као синови Његови.

Осмо блаженство: *Блажени су прогнани ради правде, јер је њихово царство небесно.*

Н. — Запто се прогнанима ради правде обећава царство небесно?

О. — Прогонства ради правде је врло тешко сносити, јер човек који иде за правдом, заслужује не прогонство, него велику награду. Но има људи који су

против правде, па гоне, ако могу, оне који љубе правду. Зато Бог људима који се жртвују за правду и истину обећава највеће блаженство на небу.

Девето блаженство: *Блажени сте, ако вас уз срамоте и прогоне и рекну на вас свакојаке рђаве речи лажући Мене ради. Радујте се и веселите се, јер је велика ваша награда на небу.*

П. — О коме се говори у овоме блаженству?

О. — У овоме се блаженству говори о хришћанима који страдају за своју веру. Кад нађу тешке прилике за Цркву и веру Христову, дужни су хришћани да је бране ка освоју највећу светињу, па и живот свој да даду за њу, као што је и било хиљадама примера у животу наше Цркве.

П. — Шта обећава Бог мученицима за веру?

О. — Мученицима за веру обећава Бог радост велику награду на небесима.

П. — Из колико се делова састоји свако блаженство?

О. — Свако се блаженство састоји из два дела: у првоме се делу каже какви треба да будемо, а у другоме се обећава награда.

П. — Треба ли хришћанин да је добар ради награде?

О. — Добар хришћанин неће се одржавати у добру само ради награде, него ће такав бити што је то Божја воља и заповест. Али како свако добро само по себи заслужује своју награду, обећање награде буди у нама наду и даје нам снаге да у тешким приликама истрајемо у добру.

О љубави према Богу

П. — Шта значи љубити Бога?

О. — Јубити Бога значи сматрати Бога добрым Оцем вебеским и тежити да се с њим сјединимо.

П. — Који људи греше против љубави према Богу?

О. — Греше против љубави према Богу сви они који Бога врећају својим неверовањем и својим рђа-

вим животом, јер се они не одужују великој љубави Божјој, него вређају Бога.

Друга Божја заповест

П. — Шта је идол?

О. — Идол је свака ствар којој се људи клањају као Богу. Обично су идоли ликови, изрезани из дрвета, истесани из камена, или саливени од метала, стакла, или начињени од друге какве материје. Такве ликове идолопоклонци или незнабошци, који су изгубили појам о правом Богу, поштују као своје богове и клањају им се. Има народа који обожавају сунце, месец, звезде, или животиње и праве њихове ликове, а најнепросвећенији људи сбојстворавају ма какав мртав премет, дрво, камен итд.

П. — Шта заповеда друга Божја заповест?

О. — Друга Божја заповест заповеда да право богоштовање одајемо само Богу.

П. — Шта забрањује друга Божја заповест?

О. — Друга Божја заповест забрањује да не одајемо никоме и ничему оно поштовање које само Богу приличи.

П. — Је ли поштовање икона противно овој заповести?

О. — Поштовање икона није идолопоклонство. Иконе су свете слике које нам приказују Бога како се јавио у телу, Мајку Божју, анђеле и светитеље и велике догађаје преко којих је Бог излио Своју благодат на нас (празнике). Иконе се поштују ради нашег утврђења у вери и добру; икона је неписмену човеку као књига, јер с ње чита поуку о вери и побожности, а у свакоме човеку лепа икона буди побожне осећаје. Идолопоклонство би било, кад бисмо обожавали платно, боју и другу материју од које је начињена икона. Но ми поштујемо онога ко је на икони изображен.

П. — Какву икону треба да има свака српска кућа?

О. — Свака српска православна кућа треба да

има икону Христа Спаситеља. Мајке Божје и икону свога светитеља (своје крсне славе, свечарства). Све те иконе треба да освети свештеник.

П. — Који су греси слични идолопоклонству, и забрањени другом Божјом заповешћу ?

О. — Греси слични идолопоклонству јесу: *среброљубље*, јер среброљуб човек обожава свој новац; *неумереност у јелу и пићу*, јер неумерени људи више угађају своме телу него Богу, и *гордост*, јер горди људи обожавају себе.

Трећа Божја заповест

П. — Шта заповеда трећа Божја заповест ?

О. — Трећа Божја заповест заповеда да Божје име као највећу светињу поштујемо.

П. — Шта забрањује трећа Божја заповест ?

О. — Трећа Божја заповест забрањује да узалуд употребљавамо име Божје.

П. — Ко употребљава узалуд име Божје и греши ?

О. — Узалуд употребљава име Божје онај ко га без побожности изговара; ко се куне за сваку ситницу; ко псује Бога, Мајку Божју, светитеље и свете предмете; ко само устима у молитви изговара молитвене речи а не мисли на Бога, и ко не испуњава своје заклетве и завета.

П. — Шта је заклетва ?

О. — Заклетва јесте признање Бога за сведока, да тако потврдимо истинитост свога исказа или обећања.

П. — Је ли дозвољена заклетва ?

О. — Христос Спаситељ је рекао да се не ваља клети никако, него да верујемо један другом на поштену реч. Но и сам Спаситељ је уважио заклетву, ма да је ишла из грешних уста првосвештеника Кајафе, а тим нам је Господ показао да је заклетва дозвољена у врло важним стварима.

П. — Зашто је заклетва дозвољена у врло важним стварима ?

О. — Заклетва је дозвољена у врло важним ства-

рима, јер је она често једино сретство да се дође до истине, или да се оконча спор. Таквом заклетвом поштујемо Бога, јер Га сматрамо најувишијим сведоком, а Његовим се именом окончава сваки спор

П. — Шта је завет?

О. — Завет је драговољно обећање Богу, и заклетвом потврђено, да ћемо учинити неко добро дело које иначе не морамо чинити, на пр. постити у мрсне дане.

П. — Зашто се људи заветују?

О. — Хришћани се заветују Богу или из благодарности, или да отклоне од себе неку беду, или да се потакну и обвежу на савршенији живот.

П. — Мора ли се завет извршити?

О. — Завет се безуветно мора извршити, јер се иначе титрамо с именом и достојанством Божјим

Четврта Божја заповест

П. — Шта заповеда четврта Божја заповест?

О. — Четврта Божја заповест заповеда светковање недељних и празничних дана, а у остале дане да вредно и поштено радимо.

П. — Који је одморни дан?

О. — У Старом завету је био одморни дан субота, јер је и Бог отпочинуо у суботу од дела Својих после стварања света. У Новом завету је пренесено светковање одморног дана на недељу у славу васкрсења Христова.

П. — Који су још одморни дани, осим недеље, које морамо светковати?

О. — Уз недеље морамо светковати и празнике

П. — Шта су празници?

О. — Празници су свети дани у које славимо спомен на велике догађаје из живота нашега Спаситеља, Мајке Божје и Божјих светитеља и велике догађаје из живота наше св. Цркве.

П. — Како се деле празници?

О. — Празници се деле на господње (Христове), богородичне и светитељске. По времену кад падају

деле се на непокретне (који падају увек на исти годишњи дан) и покретне (који не падају увек у исти месечни дан, али падају увек у исти недељни дан). По свечаности богослужења деле се на велике, средње и мале. Велики су Христови, средњи су богородични и светитељски, а мали су свакидашњи празници (мањи светитељи који се штампају у календару црним словима).

П. — Шта су заповедни празници?

О. — Заповедни празници су они које смо дужни прослављати и црквеном службом и одмором од рада (штампају се у календару црвеним словима.)

П. — Шта су државни и школски празници?

О. — Државни и школски празници су они дани у које се слави неки важан догађај из државног (на пр. владарев рођендан), или школског живота (на пр. призывање Св. Духа).

П. — Који је највећи хришћански празник?

О. — Највећи хришћански празник јесте Ускрс.

П. — Шта су заветине?

О. — Заветине јесу дани које по завету црквеном службом и одмором од рада слави или поједини хришћанин или цела општина.

П. — Како се спремамо за велике празнике?

О. — За велике празнике спремамо се постом.

П. — Шта је пост?

О. — Пост јесте уздржавање од мрсног јела, спојено с молитвом и размишљањем о својим гресима.

П. — Каквих има постова?

О. — Постова има годишњих или великих, недељних и празничних (празника на које се пости).

П. — Које су велики постови?

О. — Има четири велика или годишња поста: пред Божић (божићни или зимски, траје 40 дана); пред Ускрс (ускршњи или пролетњи, зове се још и св. Четрдесетница, јер и он траје 40 дана, за спомен Христовог четрдесетдневног поста у пустињи, а са данима припремним за Ускрс траје седам седмица); пред Петров дан, (летњи, петровски) и пред Вел. Госпојину (јесењи, велико-госпојински пост).

П. — Који су недељни постови?

О. — Недељни постови су среда и петак за спомен стралања Христова.

П. — Који су празници на које се пости?

О. — Пости се на Крстов дан уочи Богојављенија (5 јануара), Крстов дан 14 септембра у част часном крсту Господњем, и на Усекованије (29 августа), за спомен мученичке смрти св. Јована Крститеља.

П. — Како треба празновати недеље и празнике?

О. — Недељом и празником је одмор од свакидашњих послова; без велике нужде не треба у те дане тешких послова радити, него нам је дужност ићи у цркву на бојослужење, проводити време у пријатној и лепој забави и чинити више добрих дела него обичним данима.

П. — Како треба проводити радне дане?

О. — У радне дане ваља марљиво и вредно радити, јер поштеним радом треба човек да се издржава.

Пета Божја заповест

П. — Зашто се на првом месту код љубави према ближњима спомињу родитељи?

О. — Родитељи су нам код љубави према ближњима на првом месту, јер су нам они по природи најближи, а после Бога су нам највећи добротвори.

П. — Како ваља да поштујемо своје родитеље?

О. — Родитеље поштујемо тако, ако се покоравамо њиховој вољи и слушамо њихове заповести и савете; ако се молимо Богу за њих; ако смо им својим честитим животом на радост и понос, и ако их у невољи и старости помажемо и бринемо се за њих.

П. — Зашто смо дужни на тај начин поштовати своје родитеље?

О. — Родитеље морамо поштовати, јер им тим само донекле враћамо дуг којим су нас својом љубављу и пожртвованошћу за нас задужили.

П. — Смемо ли слушати родитеље, кад би нам заповедали да учинимо какав грех?

O. — Грех се не сме чинити ни ако га родитељи заповедају, јер је пречи Бог од родитеља.

P. — Кога још ваља поштовати као родитеље?

O. — Као родитеље морамо поштовати сваког оног ко нам ма у ком погледу замењује родитеље. То су: *владар* који је отац у држави; *свештеници и учитељи*, јер се они брину за децу и народ као њи-хови родитељи; *рођаци* с којима нас вежу крвне везе; *добротвори, господари, старији ио годинама*, јер нам својим искуством могу много помоћи.

P. — Какви треба да су родитељи према деци и старији према млађима?

O. — Родитељи и старији према млађима треба да су правични и благи, да у љубави исправљају њи-хове недостатке и да се брину за њих.

P. — Шта обећава Бог доброј деци?

O. — Доброј деци обећава Бог срећан живот и Свој благослов.

Шеста Божја заповест

P. — Шта заповеда шеста Божја заповест?

O. — Шеста Божја заповест заповеда да чувамо живот свој и живот свога ближњега.

P. — Како се чува живот?

O. — Живот се чува уредним живљењем, уме-реношћу у јелу и пићу, разумним одевањем, радом и чувањем своје чистоће и невиности.

P. — Шта забрањује шеста Божја заповест?

O. — Шеста Божја заповест нам забрањује оду-зимање живота свога и ближњега.

P. — Какво може бити убиство?

O. — Убиство може бити *неосредно*, кад се ближњем одузима живот насиљно ма на који начин, и *посредно*, кад му се убијају снаге и скраћује живот, на пр. претераним радом.

P. — Сме ли власт одузети живот човеку?

O. — Власт сме осудиги на смрт и погубити зли-ковца који је опасан за људе. Исто је тако нужда да

се у рату боримо против својих непријатеља који хоће да нас униште.

П. — Ко греши против шесте заповести ?

О. — Против шесте заповести греше сви они који ма на који начин штете живот свога ближњега, а осим њих још и сви они који мрзе друге људе, јер је мржња пред Богом као и убиство. Греше они који, невине осуђују, а зле пуштају испод суда; који могу ближњега избавити од смртне опасности, па то не чине.

П. — Шта је самоубиство ?

О. — Самоубиство је тежак грех пред Богом. јер самоубица прекраћује насиљно свој живот који му је дао Бог, а не он сам.

П. — Шта је двобој ?

О. — Двобој је двострук грех пред Богом: убиство и самоубиство, јер у двобоју излаже човек смртној опасности и живот свога ближњега и свој

П. — Шта је духовно убиство ?

О. — Духовно убиство јесе кад навађамо рђавим примером на грех ближње своје, и тиме их водимо у смрт телесну или душевну.

Седма Божја заповест

П. — Шта заповеда седма Божја заповест ?

О. — Седма Божја заповест заповеда да чувамо свој образ, част, поштење, добро име.

П. — Шта забрањује седма Божја заповест ?

О. — Седма Божја заповест забрањује бестидност, блуд и прељубу.

П. — Шта је прељуба ?

О. — Прељуба је сваки нечист и непоштен телесни живот.

П. — Ко чини прељубу ?

О. — Прељубу чини свако ко год мисли, жели, говори или ради што је гадно и срамно.

П. — Шта навађа људе на прељубу ?

О. — На прељубу навађа људе највише рђаво друштво и лењост.

П. — Каква се врлина заповеда у овој заповести?

О. — Седма Божја заповест нам препоручује да будемо чисти и невини и душом и телом.

П. — Како ћемо очувати своју невиност?

О. — Невиност своју ћемо очувати, ако се будемо клонили сваке раскалашности и непристојности

Осма Божја заповест

П. — Шта заповеда осма Божја заповест?

О. — Осма Божја заповест заповеда марљив рад и стицање срећстава за поштен живот у свету.

П. — Шта забрањује осма Божја заповест?

О. — Осма Божја заповест забрањује крађу ма на који начин.

П. — Шта је крађа?

О. — Крађа јесте свако непоштено присвајање или оштећење туђег добра.

П. — На који се начин може оштетити и непоштено присвојити туђе добро?

О. — Туђе добро се непоштено присваја и оштетењује: *крађом*, тј. потајно; *оптимањем*, тј. јавно: *мишлом*, тј. непоштеним примањем новца, да учинимо нешто нпротив закона: *лихварством*, тј. уцењивањем свога близњега који је у невољи; *лењошћу*, ако не вршимо савесно своје дужности, а примамо плаћу; *светоташтвом*, тј. присвајањем и оскврьењем светих ствари, и најпосле сваковрсном *преваром и за-кidaњем*.

П. — Шта се препоручује у осмој заповести?

О. — Осма нам Божја заповест препоручује да будемо задовољни са својим стањем, и да не грамзимо за туђим добром.

Девета Божја заповест

П. — Шта заповеда девета Божја заповест?

О. — Девета Божја заповест заповеда да љубимо истину.

П. — Шта забрањује девета Божја заповест?

О. — Девета Божја заповест забрањује да лажно сведочимо против ближњега.

П. — Ко сведочи лажно на ближњега ?

О. — Лажно сведочи на ближњега свако ко, или на суду или ван суда, шири лаж о своме ближњем, и тиме му туче поштење.

П. — Шта је лаж ?

О. — Лаж је хотимично казивање неистине у грешној намери.

П. — Шта је оговарање ?

О. — Оговарање јесте потајно разглашавање тужих мана.

П. — Смемо ли без потребе износити мане својих ближњих ?

О. — Без потребе не смемо износити мана својих ближњих, ако нисмо по положају своме на то овлаштени и позвани.

П. — Шта је клевета ?

О. — Клевета јесте набацивање измишљенога зла на ближњега.

П. — Шта је денунцијација ?

О. — Денунцијација (потказивање) јесте одвратан грех, кад се иза леђа дошантава права или измишљена погрешка нашег ближњег у намери да му шкодимо.

П. — Каква се врлина препоручује у деветој заповести ?

О. — Девета Божја заповест нам препоручује да будемо увек истинити, и дачувамо поштење својих ближњих као своје рођено.

Десета Божја заповест

П. — Шта заповеда десета Божја заповест ?

О. — Десета Божја заповест заповеда да чувамо увек чистоћу свога срца. (Сравни шесту изреку о блаженствима).

П. — Шта забрањује десета Божја заповест ?

О. — Десета Божја заповест забрањује не само спољашња зла дела већ и зле мисли, жеље и осећаје што могу бити у нама.

П. — Зашто се забрањују рђаве мисли и жеље?

О. — Рђаве мисли и жеље се забрањују зато што се сваки грех прво рађа у срцу. Ко грешно мисли и жели, тај је на путу да учини грех.

Завршетак

П. — Шта смо научили у катихизису?

О. — У катихизису смо научили све што треба да верујемо и како треба да живимо.

П. — Кад ће нам то учење бити од користи?

О. — Није довољно само знати кака ће ваља бити, него треба и у животу остварити оно што се заповеда и препоручује. Само ће ономе бити учење катихизиса на корист који буде онако радио и веровао како је учио.

SVEUČILIŠTE
JUĐEĆA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
GRADSKA I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA OSIJEK

САДРЖАЈ

УВОД

О катихизису	3
О Божјем откривењу	4
О Св. предању и Св. писму	5
О Св. писму посебно	6
Подела катихизиса	9

ПРВИ ДЕО

О вери	11
I члан символа вере. — О Богу и Његовим својствима	13
О св. Тројици	14
О Божјем промислу	15
О Богу створитељу	16
О невидљивом свету	17
О видљивом свету	18
II члан символа вере. — О другом лицу св. Тројице, Господу Исусу Христу	19
III члан символа вере. — О ваплоћењу Сина Божјег	21
О Господу Исусу Христу као нашем Спаситељу	22
IV члан символа вере. — О страдању и смрти Господа Исуса Христа	24
V члан символа вере. — О васкрсењу Христову	26
VI члан символа вере. — О вазнесењу Господа Иисуса Христа	27
VII члан символа вере. — О другом доласку Христову	27
VIII члан символа вере. — О Богу Духу Светом	29
IX члан символа вере. — О св. цркви	31
X члан символа вере. — О св. тајнама	35
Крштење	35
Миропомазање	36
Причешће	37
Поклањање	38
Свештенство	39
Брак	41

Јелеосвећење	41
XI члан символа вере. — О васкрсењу мртвих	42
XII члан символа вере — О вечном животу	43

ДРУГИ ДЕО

О добрим делима	45
О Божјем закону	45
О врлини и греху	46
О Божјим заповестима	48
Две главне Божје заповести	48
Десет Божјих заповести	49
I Божја заповест. О богопознању и богопоштовању	50
О вери у Бога	51
О нади у Бога	52
О молитви	52
О Молитви Господњој	54
О блаженствима	58
О љубави према Богу	62
II Божја заповест	63
III Божја заповест	64
IV Божја заповест	65
V Божја заповест	67
VI Божја заповест	68
VII Божја заповест	69
VIII Божја заповест	70
IX Божја заповест	70
X Божја заповест	71
Завршетак	72

281

živ

P